

JABOK

Vyšší sociálně pedagogická a teologická škola v Praze

Absolventská práce

Osobnost policisty z pohledu čtyř dimenzí člověka

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Marie Lhotová

2005

Martin Koryčanský

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem absolventskou práci s názvem *Policista z pohledu čtyř dimenzí člověka* zpracoval samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.
2. Tuto práci nepředkládám k obhajobě na jiné škole.
3. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla v případě zájmu pro studijní účely zpřístupněna dalším osobám a institucím.
4. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla publikována na internetových stránkách Jaboku.

V Praze dne 26. 11. 2005

Martin Koryčanský

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval PhDr. Ing. Marii Lhotové za její trpělivé a podnětné formování, které napomohlo ke vzniku této práce. Dále také ThDr. JUDr. Leo Salvetovi, Th.D. za jeho zájem a připomínky v průběhu zpracování.

Chtěl bych také poděkovat mé manželce, jež byla mou motivací a bez jejíž podpory by pro mě tato práce jistě postrádala smysl. Děkuji také všem dotazovaným, kteří mi poskytli rozhovor.

OBSAH:

1. ÚVOD	4.
2. CHARAKTERISTIKA POLICEJNÍ PROFESE	7.
2.1. VZTAH POLICIE A VEŘEJNOSTI	7.
2.2. POLICEJNÍ PRÁCE JAKO KAŽDÁ JINÁ?	8.
2.3. POLICIE A JEJÍ ÚLOHA VE SPOLEČNOSTI.....	11.
2.3.1. POLICIE PŘED ROKEM 1989 A V SOUČASNOSTI.....	11.
3. SPŠ MV HRDLOŘEZY	13.
4. OSOBNOST POLICISTY Z POHLEDU 4 DIMENZÍ ČLOVĚKA.....	16.
4.1. PSYCHOLOGICKÁ (DUŠEVNÍ) DIMENZE	17.
4.1.1. Policista pohledu vývojové psychologie	18.
4.1.2. Policista z pohledu psychologie osobnosti.....	20.
4.1.3. Typy osobnosti podle vyspělosti jednání dle Loevingerové	22.
4.1.4. Stres	23.
4.1.5. Strach	24.
4.2. BIOLOGICKÁ (MATERIÁLNÍ) DIMENZE.....	25.
4.2.1. Fyzická kondice policisty.....	25.
4.2.2. Emotivita-afektivita	28.
4.2.3. Agrese jako jedna z únikových reakcí organismu.....	29.
4.2.4. Potřeby	29.
4.3. SOCIÁLNÍ (SPOLEČENSKÁ) DIMENZE	30.
4.3.1. Sociální inteligence	30.
4.3.2. Prestižní povolání?.....	31.
4.3.3. Asertivita.....	32.
4.3.4. Analogie se sociální prací	33.
4.3.5. Faktor rodiny.....	35.
4.3.6. Korupce.....	36.
4.4. DUCHOVNÍ (ETICKÁ) DIMENZE	37.
4.4.1. Etický kodex policie.....	38.
4.4.2. Křesťan a používání zbraně v nutné obraně a krajní nouzi.....	39.
4.4.3. Funkce duchovního u policie	40.

4.1.4. Kohlbergova morální stádia	42.
4.1.5. Žebříček hodnot mladých policistů	43.
5. OSOBNOSTNÍ PROFIL POLICISTY (uchazeče o práci u PČR)	45.
5.1. Jak vypadá průměrný policista (na základních útvarech OHS, MOP).....	46.
5.1.1. Výsledky z dotazníku pro posluchače SPŠ MV Praha, Hrdlořezy.....	46.
6. TEL. LINKA POMOCI POSTRAUMAT. INTERVENČNÍ PÉČE	47.
7. ZÁVĚR.....	49.
8. RESUMÉ.....	51.
9. SEZNAM ZKRATEK.....	52.
10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53.
11. SEZNAM PŘÍLOH	55.
12. PŘÍLOHY.....	56 - 68.

1. Úvod

MOTTO:

„Policista se nemá vyznačovat jen profesionálním chováním a důsledným plněním povinností vyplývajících ze zákona, ale zároveň chceme klást velký důraz na používání vlastní inteligence, důvtipu, schopnosti rozhodování. Jinými slovy nechceme policisty, kteří budou jen mechanicky vykonávat povinnosti, ale do své práce vloží i kus sebe.“

Jiří Kolář, bývalý policejní prezident

Už od dětství jsem se pohyboval jako ryba ve vodě ve všech kolektivních i individuálních sportech, celé své dospívání jsem strávil na prahu tělocvičny a basketbalového hřiště. Zároveň jsem ale neustále přemýšlel o smyslu života, proč jsme tady, proč Bůh nezamezí zlu, jak bych nejlépe přispíval k plnění společenských úkolů, jakým směrem bude asi směřovat můj profesní život?

Být profesionálním sportovcem by byla zcela jistě prestižní záležitost. Vydat se na cestu duchovního růstu s přesvědčením, že filozofování je činnost, která je sama sobě smyslem a izolovat se tak od reálných problémů společnosti mě také neuspokojovalo.

Rozhodl jsem se nakonec, že se pokusím sladit co nejlépe individuální a společenské zájmy, všechny dimenze člověka – duševní, duchovní, biologickou a sociální - a dokázat, že i křesťansky orientovaný člověk se může prosadit u bezpečnostních složek.

Motivací pro téma této práce byla osobní zkušenost, která navázala na zkušenosti získané během studia na Jaboku. Od listopadu 2004 jsem ve služebním poměru u Policie České republiky¹ s hodností nadstrážmistra. Od 1.11. 2004 - 30.11. 2005 jsem absolvoval policejní výcvik na SPŠ MV v Hrdlořezích,² tzv. Základní odbornou přípravu policistů Policie ČR (ZOP). Během toho roku jsem měl možnost navštívit několik policejních oddělení a služeben a seznámit se tak s chodem a organizací policie.

Z pobytů v policejním kolektivu ve mně utkvěly mimořádné zkušenosti v práci s lidmi, jak po stránce psychologicko-sociální, tak pedagogické.

Téma této práce jsem si zvolil proto, jelikož jsem přesvědčen, že i ve sborech bezpečnostních sil má člověk s náboženským přesvědčením své místo. Vždyť i Ježíš rozmlouval s celníky a tehdejšími chrámovými policisty a vojáky.

---

¹ V ČR slouží v roce 2005 cca 46 000 policistů v přímém výkonu služby

² Další informace viz <http://www.skolamv.cz>

Snažím se nejen charakterizovat osobnost policisty a jeho vlastnosti, ale upozornit na takové skutečnosti a nové prvky vycházející z policejní psychologie, bez kterých se policista v budoucnu při jednání s občany nebude moci obejít.

Mezi metody, kterých jsem ve své práci využil, patří kromě reflexe vlastní zkušenosti a studia odborné literatury také dotazník pro několik tříd posluchačů 25. běhu ZOP³ policistů na SPŠ MV v Praze Hrdlořežích a rozhovory s odborníky a psychology z policejní profese. (mj. s policejním psychologem PhDr. Jaroslavem Nečasem, duchovním Danielem Hermanem, pracujícím na policejním prezidiu na lince krizové pomoci, PhDr. Jožou Spurným z PAČR⁴ atd.)

Přes tiskovou mluvčí Ministerstva vnitra jsem se elektronickou poštou zkontaktoval s p.ministrem Bublanem, který mi taktéž zodpověděl několik otázek.

V úvodní kapitole se věnuji charakteristice policejní profese. Pokouším se odpovědět na otázku, zda je či není policejní práce jako každá jiná a jaká je její hlavní role ve společnosti.

Další kapitola mé práce se zabývá základními informacemi o SPŠ MV v Praze, která je jednou z pěti policejních škol v ČR.

Hlavní část absolventské práce představuje čtvrtá kapitola, která popisuje nejen osobnost policisty z pohledu čtyř dimenzí člověka, ale také v čem je policejní práce náročná a co si mnoho lidí neuvědomuje v souvislosti s touto profesí.

Snažím se zjistit, které typy osobností jsou ideální pro práci u policie a jak asi vypadá život ochránců zákona nejen z pohledu sociálně - psychologického, ale také biologického a duchovního.

V poslední kapitole se věnuji telefonní lince pomoci pro policisty a hasiče, která existuje už téměř 4 roky, ale do podvědomí veřejnosti se zapsala jen velmi málo.

Jako jednu z metod zjišťování informací jsem zvolil metodu dotazníkového výzkumu, který se týká hodnotové orientace policistů a jejich přístupu k náboženskému životu. Tento typ otázek jsem si zvolil záměrně proto, abych se dozvěděl více informací

---

³ viz zkratky s. 51

⁴ viz zkratky s. 51

o vnitřním světě, životě a motivaci mladých lidí, kteří nově nastoupili k policii a nemyslí ještě zcela policejním způsobem.⁵

Jsem si plně vědom toho, že nemůžu obsáhnout všechny roviny, které čtyři lidské dimenze obsahují, proto vybírám ty nejdůležitější a ty, o kterých si myslím, že se bez nich současná osobnostní výbava policisty neobejde.

Tato práce si neklade za cíl být vyčerpávajícím průvodcem policejní profesí (ani svým rozsahem nemůže být), má však nastínit danou problematiku s tím, že se jedná o velmi specifické odvětví sociálně-psychologické práce, která patří k těm složkám státu, s nimiž se lidé setkávají doslova na každém kroku. Jejich činnost postihuje nejrozmanitější sféry života společnosti a vzhledem k tomu je velmi mnohostranná.

2. Charakteristika policejní profese

2.1. Vztah policie a veřejnosti

V současnosti jsme svědky značného zájmu široké veřejnosti o činnost Policie České republiky. Pozornost je věnována jak policii obecně, tak i kvalitě výkonu služby jednotlivých policistů. Až velmi často je v hromadných sdělovacích prostředcích kritizována práce policie jako instituce a činnost konkrétních policistů při výkonu služby. Do ostrého světla pozornosti se vedle vlastního výkonu stále více dostávají otázky kvality profesní připravenosti a osobnostního profilu policistů.

Často se stane, že policie ve svých postupech udělá chybu, ať už se to týká jednotlivce, či celého útvaru. V médiích se tyto zprávy objeví často na titulních stranách. A naopak to, že policisté každodenně nasazují život během nočních zásahů a zákroků nejen v Praze, tomu se nevěnuje nikdo.

„Žádná instituce nemůže počítat s tím, že se bude těšit všeobecnému respektu drtivé většiny obyvatelstva. Je to samozřejmě i do jisté míry díky sdělovacím prostředkům, které se vždycky zaměřují z principu své práce na věci, které nefungují. Není zajímavé, když tramvaje jezdí, je zajímavé, když tramvaje jezdit přestanou. Takže

---

⁵ S pomocí jednoho pedagoga se mi podařilo rozdat, vyplnit a následně vyhodnotit 70 dotazníků ve 4 třídách dvou policejních běhů. Všichni zúčastnění k vyplňování dotazníku přistoupili seriózně, což mě mile překvapilo. Většinou se dotazník setkal s kladným ohlasem, snad i proto, že byl anonymní a hned na úvodu jsem všem zúčastněným sdělil můj záměr výzkumu včetně účelu, k jakému bude dotazník sloužit.

touto optikou to oko kamery představuje i policejní práci. Vždycky se tam zaměřuje na to, co se nepodařilo, na to, co nefunguje.“⁶

Policisté jsou svázáni zákony, nechovají se tedy přirozeně. Reagují tak, jak musí, ne tak, jak by mohli nebo měli! Policisté se pořád ocitají na hraně zákona. Vztah k veřejnosti má pro policii klíčový význam, zejména pro získání důvěry občanů v policii. Výzkumy potvrzují to, co všichni policisté znají ze své praxe: podpora veřejnosti je prvořadým faktorem pro úspěšný boj s kriminalitou. Bez spolupracující veřejnosti je práce policie složitější a podstatně méně úspěšná.

Ale spolupráce veřejnosti s policií nevzniká sama od sebe. Tato spolupráce je budována na vzájemné důvěře, vztahu, který z velké části závisí na korektním chování policistů. Prestiž policie v očích veřejnosti je křehká a často vrtkavá. Vcelku se jedná o výsledek jednoho nebo několika krátkých osobních střetnutí občana s některým policistou nebo toho, co je vnímáno jako věrohodné vyprávění přátel a známých, kteří měli s policií nějakou zkušenost. Dokonce i jeden jediný střet s policií může mít nedozírné následky, zvláště v oblastech, kde je policejní přítomnost nápadnější nebo naopak obvyklá jako v oblastech s vysokou mírou kriminality. Naneštěstí si veřejnost pamatuje špatné zkušenosti s policií mnohem déle než ty dobré. Negativní incidenty mohou často zničit nebo vážně poškodit dlouhodobě budované pozitivní vztahy mezi policií a občanskou společností. Aby mohla policie dobře plnit svou funkci, tak musí nejdříve získat renomé u společnosti.

2.2. Policejní práce jako každá jiná?

Výkon policejní služby je fyzicky, psychicky i morálně mimořádně náročný. Veřejnost si tento fakt uvědomuje jen částečně. Policisté musí odolat mnoha svodům a často stojí před obtížným rozhodnutím, které přináší konflikt mezi dobrem a zlem. Řešení morálních dilemat, která vyvstávají před policisty, je někdy nesnadné, volba menšího zla je mnohdy frustrující.

Policisté mají ve svém rozhodování značnou autonomii, která může být použita ku prospěchu, ale také k újmě mnoha jedinců. Policie má právo použít donucovací sílu včetně síly smrtící, což zásadním způsobem odlišuje policejní profesi od ostatních

---

⁶ viz rozhovor s D.Hermanem. příloha č.2

zaměstnání. Taková autonomie a pravomoce jsou velice atraktivní i pro osoby, které se vědomě či nevědomě pokoušejí zneužít policejní autoritu ve svůj vlastní prospěch. Od nezávazné nabídky šálku kávy policistovi na obchůzce po vysoké finanční částky pro policistu, který se bude "dívat jiným směrem," je policejní činnost zdrojem mnoha svodů, které útočí na osobní a profesionální bezúhonnost policisty.

Existují i jiné zdroje morálních konfliktů. Většina policistů musí jednat s nejrůznějšími lidmi a dostává se do situací, v nichž se projevují některé ponižující a nehumánní aspekty života. Tyto situace mohou a často také mají dlouhodobý negativní vliv na postoje a názory policistů.

Jsou to zdroje konfliktů, které nevyplývají z obecných rysů policejní profese, nýbrž jsou spojeny s individuálními charakteristikami jednání policisty. Jde tedy o určité nedostatky v profesionálním projevu a vystupování, které se v konečné podobě jeví jako nepřiměřené v dané situaci. Konfliktogenními faktory zvláštní povahy u policejní profese jsou zejména:

a) věk jednajícího policisty – př. poučování občana od policisty, který se věkově blíží generaci vlastních dětí dotyčného, působí nepřírozně a zasahuje často jádro sebevědomí dotyčného jedince.

b) místo úředního jednání – tam, kde se dotyčný podezřelý cítí doma, je třeba postupovat obezřetněji.

c) nezdvořilost a nepřátelský tón – občané jsou velmi vnímaví k vystupování policistů (např. prvky únavy jsou vnímány jako projev nezájmu a nezdvořilosti apod.)

d) neochota poskytovat informace – souvisí s představou, že kdo má určitá oprávnění a moc, není povinen poskytovat další vysvětlení či zdůvodňování svého jednání.⁷

Policisté se často ocitají v rozporné situaci už díky samotné povaze své profese. Společnost po nich žádá, aby kontrolovali kriminalitu, nalézali viníky, a zároveň jim ukládá pravidla, podle kterých mají tyto úkoly plnit. Na jednu stranu jsou policisté odměňováni za výkonnost při zjišťování viníků, ale pokud jejich horlivost překročí hranici stanovenou právem, jsou za stejnou snahu trestáni. (Policistům schází také často motivace při výkonu zaměstnání. Člověk, který může řídit služební auto nebo umí cizí jazyk je více využíván než povaleč, který se o sebevzdělávání nesnaží. Oba ale mají

---

⁷ viz Čírtková. *Policejní psychologie*, s. 231-237

stejnou mzdu - pak se ale děje, že policista, který něco umí, je tím pádem více využíván, ale také s největší pravděpodobností něco zkazí, bourá apod. Ovšem potom ho čeká nepříjemné objasňování a příště raději své schopnosti zapře.)

Je velmi důležité, aby pro řádný výkon své práce policisté akceptovali vysoké morální hodnoty a normy. Tyto hodnoty a normy musí respektovat nejen při výkonu svého povolání, ale i ve svém osobním životě, neboť ten vypovídá jednak o nich, a jednak i o organizaci, kterou reprezentují. Policista, který pije a bije manželku jen sotva získá respekt a důvěru občanů a dělá ostudu celé policii. Rád bych se tady zmínil o některých svých zážitcích z pobytu na policejní škole.⁸

„Role policie ve společnosti je stále chápána jako represivní. Represivní znamená uplatňující násilí, případně donucovací, potlačovací prostředky. Prevence (lat. praeventus - zákrok předem) je v širším kontextu chápána jako předcházení, ochrana. Ve vztahu ke společnosti mluvíme o předcházení sociálně - patologickým jevům, tedy nepravostem, kterým se společnost brání. Prevencí v tomto smyslu rozumíme prevenci primární v celé šíři psychopatologických jevů, ke kterým se vztahuje práce policie, se zvláštním zřetelem na prevenci kriminality, drogových závislostí a prevenci viktimmnosti.“⁹

Na první pohled se zdají být tyto dvě funkce - represe a prevence, neslučitelné. Názor některých laiků je, že ten kdo trestá a používá k tomu násilí, může jen těžko před něčím varovat. Síla a využití moci nebudí důvěru. Policie by neměla dělat prevenci, protože na to jsou vyškoleni a odborně vzděláni jiní profesionálové a určeny jiné instituce. Policie není kompetentní realizovat prevenci. Úkolem policie je chránit život, zdraví a majetek občanů. Tento pohled připouští maximálně preventivní roli trestu.

Druhý pohled staví prevenci jako nedílnou součást represe. Ten kdo se setkává se zlem, dokáže před ním také nejúčinněji varovat. Samotná ochrana majetku a bezpečnosti občanů může spočívat i v předcházení ohrožujícím událostem (viz

---

⁸ Policisté kradou policistům. Když kolega ztratil v areálu školy služební průkaz, nálezce ho nevrátil (jeho cena se na černém trhu pohybuje okolo cca 30 tisíc Kč.-). Při sledování pitvy na video, při rekonstrukci znásilnění či při prohlížení fotodokumentace sebevrahů jsem byl svědkem naprosto nemístných, nelidských poznámek k těmto zemřelým. Úcta k životu, resp. k zesnulým je u některých jedinců jaksi potlačena. Ojedinělé nebyly pak ani případy, kdy si posluchači fotili zohavená těla na digitální fotoaparáty. Při přednáškách nebylo ojedinělé hlasité říhání některých jedinců aj. zvířecí projevy, hlasité vulgarity jsou mezi policisty naprosto normální.

⁹ viz Herzogová. *Etické principy policejní práce*

ustanovení § 2 odst. 1 zákona ČNR č. 283/1991 Sb. o Policii České policie, kterým vymezuje úkoly policie - „chránit bezpečnost osob a majetku“).

2.3. Policie a její úloha ve společnosti

Hlavní funkcí policie je chránit občany a společnost před hrozícím nebezpečím, taková ohrožení odvracet a předcházet jim. Měl by být zachován dlouhodobě prosazovaný trend, který akcentuje prevenci a ochranu. Teprve tam, kde jiné prostředky sloužící k ochraně veřejného pořádku selžou nebo jsou neúčinné, má jako prostředek nastoupit represe.

Zájmem policie musí být ochrana občanů a mravních hodnot - aby tyto hodnoty mohl člověk chránit, musí mít vztah k lidem, musí být vyrovnaná osobnost, jelikož se často dostane do kritických situací, zasahuje tam, kde je nebezpečí ohrožení života.

Postoj veřejnosti k policii je často ambivalentní. Na jedné straně je veřejnost vůči policii (stejně tak vůči justici) silně kritická. Policii je vyčítána neefektivnost, neschopnost reagovat na nové požadavky, nízká odbornost, konzervatismus, rigidita, těžkopádnost, zkorumpovanost a mnoho jiných nectností. Kritika policie je námětem politických a mediálních diskusí. Mnohdy se ovšem stává policie nezaslouženě oblíbeným hromosvodem, zástupným tématem a obětním beránkem, její kritika slouží k zastření skutečných sociálních problémů, za něž ve skutečnosti odpovídá někdo jiný.

Na druhé straně převážná část společnosti uznává, že policie je pro další život společnosti nezbytná, že se může kvalifikovaně postavit na odpor současným hrozbám a nebezpečím. Z tohoto vědomí vyplývá společenská akceptace, respekt, prestiž policie a policejní profese.

2.3.1. Policie před rokem 1989 a současná situace

Vztah společnosti k policii často pramení ze zkušeností s policií minulosti za posledních 40 let. Policie měla tehdy absolutní moc, spíše než službou pro občana se stala strašákem a sama často překračovala zákon.

„Splnění náročných úkolů, které stojí v dnešní složité době před policií, souvisí s přeměnou policie z tradiční autokratické militantní organizace, jakou byla policie v minulosti, na demokratičtější organizaci široce založenou na jednotlivých policistech, jejich talentech, nápadech. Tato přeměna je nezbytná v souvislosti s proměnami, kterými prochází dnešní stát. Jde především o pluralizaci společnosti a oslabení mocenské převahy státu v souvislosti s rozvojem mezinárodního zločinu a terorismu. Dnes více než kdy jindy závisí úspěšnost policejní práce na důvěře a podpoře veřejnosti, na ochotě občanů spolupracovat s policií a podílet se aktivně na boji se zločinem.

Jedním z faktorů, které napomáhají optimalizaci vztahu občanské veřejnosti a policie, je důsledné dodržování etických norem chování policisty. Pracovní úsilí všech policistů musí být soustředěno na společný cíl, který je stanoven na základě jasně definovaného hodnotového systému. Jen taková policie může dostát svému náročnému poslání v demokratickém právním státě a těšit se vysokému uznání a respektu ze strany občanů, jen takoví policisté jsou oprávněně hrdí na svou profesi.“¹⁰

Demokratický charakter a její bezpodmínečné podřízení principům právního státu pokládám za naprosto samozřejmé atributy moderní policie. Také její blízkost občanovi zůstává i nadále následováníhodným trendem. V žádném případě se ani v nových podmínkách nesmí policie nechat vmanévrovat do řešení politických problémů.

Tragická zkušenost, kterou lidstvo zažilo ve 20. století, kdy došlo ke zneužití policie ve službách totalitních režimů, musí zůstat varováním i pro 21. století, aby se tato situace již nikdy neopakovala.

Policie sice může přispívat k předcházení společenských konfliktů a ke zmírňování jejich následků, avšak není v jejích silách odstraňovat hlubinné sociální příčiny. Policie hraje významnou pozitivní a nezastupitelnou roli při ochraně základních lidských hodnot, neměla by však aspirovat na řízení jiných sociálních procesů.

---

¹⁰ viz Herzogová. *Etické principy policejní práce*.

3. SPŠ MV Praha, Hrdlořezy

Střední policejní škola Ministerstva vnitra se sídlem v Praze Hrdlořezích byla zřízena zákonem FS č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Střední policejní škola Ministerstva vnitra je součástí systému středních škol, na něž se vztahují obecně závazné právní předpisy s určitými výjimkami. Na této škole studují policisté (muži i ženy) přímého i nepřímého výkonu služby v základní odborné přípravě (ZOP) a v různých odborných kurzech.

Od roku 1997 je ve škole otevřeno i čtyřleté denní maturitní studium v oboru bezpečnostně právním pro dívky i chlapce, kteří úspěšně absolvovali základní školu. Z rozhodnutí MV bude ale toto studium utlumováno a od školního roku 2004/2005 škola nepřijímá nové žáky do prvního ročníku tohoto studia. Od roku 2002 je ve škole realizováno i vzdělávání zaměstnanců ministerstva vnitra. Hlavním posláním Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Praze je profesní příprava policistů pro výkon funkcí na základních útvarech služeb Policie České republiky, výchova a vzdělávání státních úředníků s perspektivou práce v Policii České republiky nebo v orgánech státní správy a samosprávy. SPŠ v Praze je vybavena velice dobře od počítačového vybavení po multimediální učebny, knihovny apod. Učební pomůcky jsou průběžně aktualizované a užitečné. V každé třídě jsou televizory a videoprojekce. V knihovně lze půjčit řadu CD, videokazet s nejenom policejní tematikou. Se svými 52 kmenovými učebnami, 39 specializovanými učebnami, 3 tělocvičnami, plaveckým bazénem, saunou a kulturním domem patří k největším školám v resortu Ministerstva vnitra České republiky. Má celkovou kapacitu 1200 žáků a 140 učitelů. Je školou UNESCO a Fakultní školou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

V policejní škole je k dispozici, posilovna, střelecké laserové trenažery, knihovna, v blízkosti školy je klasická střelnice, v létě bazén apod. Ve školské budově mají pak posluchači možnost kdykoli kontaktovat psychologa, navštívit lékaře či zubaře, event. holiče. O policisty je dobře postaráno skvělou jídelnou s obědy za 24,- Kč a dvěma kantýnami. V areálu se také nachází cvičný polygon, kde se policisté učí jezdit s výstražným zvukovým zařízením, trénují se modulární jízdy, sebeobrana apod.

Součástí tělocvičny je také překážková opičí dráha, kde se stává každoročně nejvíce úrazů. Nejvíce časově dotované předměty pro ZOP jsou právo, služba pořádkové policie, střelecká a tělesná příprava a psychologie.

Některé učebny jsou určeny především pro přednášky, další jsou vybaveny pro tzv. modulární hodiny psychologie a práva, kde si posluchači mohou nacvičovat rozličné situace skutečných policejních zákroků jako např. zatčení pachatele, nasazování pout, vytažení nebezpečného pachatele z auta, osobní prohlídka, ale i průběh oznámení znásilnění, oznámení o narušování veřejného pořádku či ohledání místa činu, daktyloskopování ad. Policisté žijí přímo v areálu školy podobně jako v internátech na pokojích se třemi lůžky a společným sociálním zařízením pro oba pokoje. Systém na ubytovnách je opravdu vojenský – od pravidelného úklidu pokojů, přes sbírání odpadků kolem budovy až po každé nahlášení opuštění areálu. Za jakékoli porušení kázně se dostávají tresty včetně finančních a vyhlášení trestu před nastoupenou jednotkou. Zprávy o chování se pravidelně po čtvrtletních klasifikačních poradách zasílají okresním ředitelům, kteří sami rozhodují, zda dotyčného policistu uvolní ze služebního poměru či nikoli. Každoročně musí odejít z jednoho běhu cca 7 osob, které nesplňovaly dané kritéria kladené na výuku či kázeň.

Pracují u policie lidé, které tato služba opravdu zajímá? Mám zkušenosti s tím, že někteří lidé se k policii hlásí pouze kvůli nedostatku pracovních příležitostí na trhu. Někteří mi v rozhovorech potvrdili, že neví, co by jinak v životě mohli dělat, někteří prý čekají jen na výsluhu a pak od policie co nejdříve odejdou.¹¹

Z výsledků mého dotazníkového výzkumu vyplynulo, že pokud by se respondenti neprosadili u PČR, tak by 35% z nich zvolilo kariéru profesionálního vojáka. Na otázku proč jsem nastoupil k policii odpovědělo 67% dotázaných jako důvod osobní zájem a naplnění, 35% to zdůvodnilo prestižností povolání a 23% uvedlo, že jde o akční práci

Ke zvolení každého povolání musí zájemce splňovat určitá kritéria ke přijetí. Jen málokterá profese však vyžaduje po uchazeči aktuálně 100% zdravotní stav, včetně splnění náročných psychologických testů a nadprůměrnou fyzickou kondici. Občanská a morální bezúhonnost, minimálně úplné střední vzdělání a schopnost obstát ve stresových situacích se automaticky předpokládá.

---

¹¹ výsluha, která činí cca 6 tisíc Kč,- /měsíčně se dostává po 10 letech služby (dle nového Služ.zákona po 15 letech)

Rád bych zde stručně nastínil část přijímacího řízení, které se skládalo ze 3 testovacích baterií a součástí jedné z nich bylo absolvování 4 hodinových psychologických testů zakončených 15 min. pohovorem u psychologa.¹² Pokud uchazeč nezvládne psychologické testy, má je možnost opakovat nejdříve za 2 roky.

„Máme 50 % policistů sloužících po roce 1990, tedy nový policista je pro nás nepopsanou stránkou. A to i když projde všemi procedurálními záležitostmi tak, my vlastně nevíme, jaká je jeho skutečná motivace k práci u policie. Nepoznáme, zda má skutečný zájem, jde mu o peníze, řeší nějaký svůj momentální problém apod. Nevíme, jak se bude chovat v zátěžových situacích, byť absolvoval psychotesty. Realita policejní praxe je něco zcela jiného než jakýkoliv rozhovor u psychologa.“¹³

Součástí zdravotních testů, kde musíte projít komplexní zdravotní prohlídkou včetně testů krve zjišťujících přítomnost omamných a psychotropních látek, byl také rozhovor u psychiatra, který se ptal hlavně na náš vztah k alkoholu a drogám. Nedílnou součástí přijímací baterie jsou také fyzické testy.

U některých jedinců se ve třídě dala pozorovat naprostá absence mravního povědomí, neúcta k majetku, pohrdání autoritou, sklony k alkoholismu. Jak je možné, že tito jedinci prošli testovacími bateriemi a pohovory u psychologa, resp. psychiatra? Což nemá policie z čeho vybírat? Úroveň lidského materiálu je u policie opravdu na smutné úrovni a pevně věřím, že kvalitu nově přijatých uchazečů změní připravovaný nový Služební zákon, díky němuž se mění i systém přijímacího řízení a tím i minimální věk pro uchazeče o tuto práci, a to na 21 z dosavadních 18ti let. (K policii také mohou podle tohoto ustanovení nastoupit lidé bez ZVS).¹⁴

Policista by měl být hrdý na své povolání a měl by být vzorem pro ostatní lidi, jak svým pracovním, tak i osobním životem. Pak bude teprve možné budovat tolik důležitou firemní kulturu, která v naší zemi po desetiletí scházela.

---

¹² U mě policejní psycholog údajně rozpoznal z testů jednu závislost, kterou jsem mu měl objasnit. Byla to závislost na autoritě, kterou byl podle něj Bůh, což je v rozporu s akceptovanými kritérii. Já jsem u psychologa strávil 65 minut odpovídáním na otázky typu, zdali nechci u policie kázat evangelium či obracet někoho na víru! To prý ode mě nikdo neočekává a nežadá, ba se to snad přímo zakazuje. Podle zkušeností psychologa není ojedinělé, že absolventi teologických fakult u policie vyhoří či se brzy dostanou do velkých problémů a údajně už několik „pánbíčkářů“ z přijímacího řízení striktně vyloučil. (ministr vnitra Bublan sám vystudoval Cyrilometodějskou fakultu v Litoměřicích více viz <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/bublan.html>. Snažil jsem se mu vysvětlit, že nejsem žádný fanatik či klerikál, který by chtěl českou policii přivést ke svátosti smíření, ale nábožensky zakotvený člověk, který stále hledá, je otevřený jakémukoli názoru, a schopný kdykoli použít donucovací prostředek, pokud to bude v souladu se zákonem a s mým svědomím. Psycholog naše sezení ukončil s tím, že mě tedy nakonec doporučí, ale že dle jeho názoru u policie dlouho nevydržím, buď prý odejdu sám nebo na popud někoho jiného. Je ale také docela možné, že budu této složce nakonec prospěšný...

¹³ viz časopis Policista č.11/1998. *Rozhovor s plk. JUDr. Jiřím Kolářem*, citováno z <http://www.mvcr.cz/casopisy/policista/9811/slovo.html>

¹⁴ viz zkratky s. 51

Souhlasím s výrokem p.Koláře, který se vyjádřil krátce po svém nástupu do funkce policejního prezidenta ke kvalitě „lidského materiálu“ mezi uchazeči: „Řešení situace bych viděl tom, že by se neprováděl nábor uchazečů o práci u policie, ale výběr, zatím se ale nedá hovořit o výběru.“¹⁵

4. Osobnost policisty z pohledu čtyř dimenzí člověka

Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje zdraví (a tak nepřímo člověka a jeho potřeby) jako stav dokonalé fyzické, psychické a sociální pohody, která je výsledkem souladu vzájemného působení organismu a prostředí. Člověk je součást přírody, podléhá přírodním zákonům, jeho tělo je hmotné, potřebuje energii a má další fyzické potřeby.

Lidský organismus je složitý „stroj“ s mnoha regulujícími systémy. O materiální, biologické podstatě člověka nemůže být sporu. Člověk ale také přemýšlí, cítí, prožívá, uvědomuje si své pocity, rozhoduje se. I když většina těchto procesů má svůj materiální základ, můžeme hovořit o relativně samostatné složce, o psychické stránce. Člověk nežije sám, žije ve společenství druhých lidí reálně i v přeneseném významu (využívá předměty a poznatky minulých generací). Člověk se rodí do konkrétní sociální situace, do sociální sítě a sám se podílí na jejím vytváření a změnách. Ve společenství druhých lidí naplňuje svůj život. To je jeho sociální dimenze. O spirituální dimenzi člověka nejsou možná všichni přesvědčeni. Nelze ji přímo dokázat, právě pro její nadpřirozenost. Ale lidé měli od počátku svá božstva, rituály, kterými se k nim snažili přiblížit, navázat kontakt. A nebylo to jen ze strachu z neznámého. Nadpřirozeno, posvátno provázelo a provází člověka celým jeho životem. Snahu o vyjití z reality, o transcendenci najdeme ve velkých činech, v hledání ideálů, v umění. Ani moderní, racionální, vědecká éra tyto snahy neodstranila. Právě naopak - v současnosti jsme svědky nové vlny spirituality.

Možná bychom mohli definovat „spirituální zdraví“ - jako uvědomění si něčeho, co nás přesahuje a žití v souladu s touto transcendentní skutečností.¹⁶

---

¹⁵ viz časopis Policista č.11/1998. *Rozhovor s plk.JuDr.Jiřím Kolářem*, citováno z <http://www.mvcr.cz/casopisy/policista/9811/slovo.html>

¹⁶ srov. Dočkal. *Člověk a svět*, s. 4

Každá ze zmíněných složek (dimenzí) má v životě člověka důležité místo - je nenahraditelná. Je-li narušena, poškozena, potlačena, je ovlivněn, narušen, deformován celý život. Mezi základními dimenzemi musí existovat dynamická rovnováha. Každá dimenze má svoji váhu, své specifické postavení v různých situacích a fázích života. Vyváženost se v průběhu života neustále narušuje a obnovuje. Přes relativní samostatnost jednotlivých dimenzí je člověk integrální, jedinečná, neopakovatelná bytost působící a jednající jako celek.

Co všechno zahrnují jednotlivé dimenze u osobnosti policisty? Může člověk, který k výkonu svého povolání používá zbraň, věřit v Boha? Jak vypadá jeho žebříček nejen morálních hodnot? Co policisty zajímá a čím se baví? Na to se pokouším dát odpověď.

Policista je při výkonu své funkce v neustálé interakci s okolním prostředím, je jím ovlivňován a zároveň jej také ovlivňuje. Pokud všechny složky ztratí vyváženost, může dojít k tragédii, v lepším případě k syndromu vyhoření.

4.1. Psychologická (duševní) dimenze

Povolání policisty je velmi náročné na psychiku jedince. Tragická dopravní nehoda, loupežné přepadení, náročný zásah proti ozbrojeným pachatelům, vyjednávání s osobou, která zamýšlí spáchat sebevraždu, osoba držící rukojmí, a nebo „pouhé vidění mrtvoly“ na místě činu – to jsou strašlivá slova a ještě hrůznější zážitky, které jsou mimo jiné, pro policisty na denním pořádku. Jsou to právě policisté, kteří se často ve spolupráci s hasiči a zdravotníky sejdou na místě, kde by většina z nás raději nebyla.

Podle dosavadních zjištění je pro policisty nejhorším zážitkem úmrtí kolegy ve službě nebo setkání se s mrtvolou malého dítěte stejného věku jako jsou jeho vlastní děti. Policista je sice profesionál, který je vyškolen a vycvičen proto, co je jeho povinností, ale je také, a to především - člověk.

4.1.1. Policista z pohledu vývojové psychologie

Věkové období, ve kterém lidé vstupují k policii je samozřejmě už z principu policejní práce období časně dospělosti, tzn. věk cca 18-29. Velká většina uchazečů si tuto práci zvolí jaké své první zaměstnání bez toho, aby zakusili jinou pracovní činnost. S volbou zaměstnání se poprvé jedinec setkává v období dospívání, kdy již volba povolání přestává být jen předmětem jeho fantazie.

Rozdělení dospělého věku se dá roztřídit do určitých etap, které se nutně překrývají a nastupují rozdílně u jednotlivých lidí. Věk dospělosti dělíme do 4 etap :

1. Časná dospělost (zhruba od 20-25 let) je přechodným obdobím mezi adolescencí a plnou dospělostí. Dospělost tu vymezujeme s přihlédnutím ke třem kritériím: k věku, k převzetí určitých vývojových úkolů a k dosažení určitého stupně osobní zralosti.
2. Střední dospělost (asi do 45 let)
3. Pozdní dospělost (asi 60-65 let)
4. Stáří (lze dále dělit na časně a vysoké)

Na základě mých zkušeností bych viděl jako nejvhodnější věk pro vstup do bezpečnostních složek kolem 24 let. Je to období, kdy už člověk zakusil minimálně jedno povolání, je citově stabilnější a lépe se dokáže aklimatizovat na nové situace a práci v kolektivu. Plně se ztotožňují s novým zákonem, který zvyšuje hranici věku pro vstup k policii z dosavadních 18ti na 21 let, stejně jako je tomu u Obecní policie.

Je také důležité, dle jakých kritérií a na základě čeho se lidé rozhodují pro volbu určitého povolání. Pokud nejsou ve svém rozhodování dostatečně autonomní, může to mít negativní vliv na jejich výsledky v práci a spokojenosti s ní. Podle Nickela se dají rozlišit 3 typy osobnosti v souvislosti s volbou povolání¹⁷:

Typ A řídí svou volbu v podstatě podle přání rodičů bez zřetele na vlastní zájmy a sklony. Zde lze vůbec sotva mluvit o volbě povolání, protože pasivní podřízení je převažující.

---

¹⁷ viz Langmeier, Krejčířová. *Vývojová psychologie*, s. 161

Typ B představuje dospívajícího, který má určité přání, avšak jejich představy jsou často nejasné a nepevné, určují spíše jen obecnou širokou orientaci, nejsou však cíleny na určité konkrétní povolání. To je pak nakonec volena pod vlivem různě silného tlaku z okolí.

Typ C řídí svou volbu podle osobního plánu založeného na cílech vlastního života, často dlouho předem promyšleného. Tito jedinci jsou zpravidla iniciativní, rozhodní, cílevědomí, se silnými seberealizačními tendencemi.

V souvislosti s tímto rozlišením je důležité, jak se na volbu povolání dívá rodina budoucího policisty a jeho blízcí.

Z mého dotazníkového výzkumu vyplynulo, že rodina a lidé z nejbližšího okruhu policisty se na zvolení policejní profese dívají:

- 31% s obdivem, podporují policistu
- 30% jako na jakékoli jiné povolání
- 44% respektují jeho volbu
- žádný s respondentů nevedl možnost d, tedy že by mu rodina jeho volbu rozmlouvala a dívala se na ni kriticky!

Časná dospělost, věk ve kterém se uchazeči snaží hromadně o vstup do bezpečnostních složek, se vyznačuje upevněním identity dospělého, identifikací s rolí dospělého, produktivní orientací, upřesněním osobních cílů, nezávislostí na rodičích, hledáním partnera, zakládáním vlastní rodiny.

„Zralost je jedno z kritérií dospělosti, které bývá udáváno k dosažení osobní zralosti.

Člověk je pokládán za zralého, když po dokončení dospívání přejímá plnou osobní a občanskou zodpovědnost, začíná být ekonomicky nezávislý a navíc přispívá k rozmnožování obecných statků, rozvinul plně své osobní zájmy, ustavil legalizovaný vztah ke svému partnerovi a přejal očekávané výchovné úkoly vůči svým potomkům a na druhé straně se přizpůsobuje svým stárnoucím rodičům.“¹⁸

---

¹⁸ viz Langmeier, Krejčířová. *Vývojová psychologie*, s. 161

4.1.2. Policista z pohledu psychologie osobnosti

Osobnost má několik definicí. Osobnosti můžeme definovat jako celek duševního života člověka. G.W.Allport uvádí ve své knize ze 30.let až na 50 definicí osobnosti. Od té doby vzniklo mnoho dalších.

„Podle G.W.Allporta se osobnost považuje za dynamickou organizaci psychofyzických systému v jedinci, který určuje jeho adaptaci na prostředí.“¹⁹

Podle Čírtkové osobností rozumíme individuální celek chování a prožívání a současně jedinečné uspořádání (integraci) psychických procesů, stavů a vlastností. Ztráta pocitu jednoty psychického dění je příznakem vážné poruchy osobnosti. Mizí-li vědomí jedinečného celku duševního života, člověk trpí a subjektivně strádá. Většinou ztrácí i možnost plného zdravého uplatnění ve společnosti. Osobnost člověka je vždy jedinečná. Z pohledu psychologie nemohou existovat dva lidé s identickou osobností.²⁰

Pro policejního psychologa je velmi důležitý výběr adeptů, kteří jsou vhodní pro přímý výkon policejní profese. Psycholog Jaroslav Nečas mi na otázku, jaká osobnostní výbava je při výběru uchazečů preferovaná a jaká je předem odsouzena k neúspěchu odpovídá:

„To je velmi jednoduché, když to vezmu obecně. Odsouzený k neúspěchu je nezralý jedinec. Prostě ten, který je v oblasti sociální, emoční a mentální nevyzrálý, popř. disharmonický. Samozřejmě jsou také jedinci, u kterých se prokážou poruchy osobnosti, které se odhalí testovými metody. Teď jsme tady řešili problém zvýšená úzkostnost atd., tak takoví jsou opravdu nedoporučení. Na druhé straně doporučující stanovisko by měl získat ten, který splňuje určitá kritéria intelektová a který je v podstatě zralá, harmonická osobnost, dávám také přednost vyššímu stupni autonomie a sebejistoty, která pak nemusí být kompenzována tou asymetrickou rolí policisty vůči občanovi.“²¹

---

¹⁹ viz Hartl, Hartlová. *Psychologický slovník*, s. 379

²⁰ viz Čírtková. *Policejní psychologie*, s. 58

²¹ viz rozhovor s Jaroslavem Nečasem. příloha č. 5

Někdy se s pojmem osobnost ztotožňuje charakter, a to ve smyslu zhodnocené osobnosti.

„Charakter je v psychologii pojímán jako soubor vztahových vlastností, které mají morální kolorit (ráz). Projevuje se v situacích, kdy jedinec vyjadřuje vztahovost k důležitým životním okolnostem. Za nejdůležitější vztahové vlastnosti jsou pokládány:

- vztah k sobě samému, který se prolíná do vlastností jako je sebedůvěra, sebepojetí
- vztah člověka k lidem a ke společnosti, který se projevuje ve vlastnostech jako prosocialita, uctivost k druhým apod.
- vztah člověka k přírodě a světu, který se prolíná do světonázorových postojů, smyslu individuálního života, pocitů zakotvenosti apod.

Vyjadřuje-li se psycholog k osobnosti určitého jedince, zpravidla využívá pro její základní popis uvedené složky.“²²

Za jádro charakteru se považuje svědomí. Citlivost svědomí rozhoduje o tom, zda jsme schopni vyhnout se morálně neakceptovanému smýšlení a jednání nebo zda po takovém nemorálním aktu pocítujeme výčitky či hryzáni svědomí. Pro většinu lidí tedy svědomí má funkci spíše informační než preventivní. Je časté, že lidé, jejichž smýšlení nebo jednání je často v rozporu s jejich mravními normami, snižují citlivost svědomí, jejich svědomí otupuje.

Jestliže se lidé řídí mravními principy, které si zvnitřnili, s nimiž se ztotožnili jako se svými vlastními, pak říkáme, že je jejich charakter autonomní, opírají-li se o autoritu vnější, od níž odvozují, co je dovoleno a co zakázáno, co je správné a co špatné, pak je jejich charakter heteronomní.

„Mnoho lidí považuje za správné to, co jejich svědomí schvaluje bez ohledu na to, co tomu říká a jak hodnotí okolí. Řídí se tím, k čemu jej pohání jejich potřeby a city. V takovém případě se jedná o charakter subjektivní. Jednání, které je v souladu nebo v rozporu s vlastním svědomím, se hodnotí jako morální nebo nemorální. Lidé

---

²² viz Čírtková. *Policejní psychologie*, s. 62

s objektivním charakterem se naproti tomu řídí tím, co je v souladu s obecně nadindividuálně uznávaným ideálem dokonalosti, spravedlnosti, dobra, lásky, cti.“²³

4.1.3. Typy osobnosti podle vyspělosti jednání dle Loevingerové

Mé zkušenosti z policejního kolektivu mi potvrdily teorii, že se přes přijímací řízení k policii dostanou také lidé, jejichž způsob jednání, práce a projevy se v kolektivu byl často nevhodný.²⁴

V rozhovoru policejní psycholog J. Nečas odpověděl na otázku, jak je možné, že při přijímacím řízením vyřazovacím sítím projdou často naprosto nevhodní jedinci:

„V podstatě ty psychotesty vytvářejí jakýsi hrubý filtr. Přinejmenším by měl však policista projít ještě jednou doplňkovými psychotesty, a sice po době, která uplyne, resp. před skončením zkušební doby, po tomto období by měl být stvrzen dle mého názoru psychologem, který by s ním z hodnotil celou tu dobu. A mělo by to i motivační význam v tom smyslu, že vlastně za tu dobu, než se tam ten policista dostaví, např. za 1 ½ roku, by ten policista dostal ke splnění určité úkoly - co má ze sebou udělat, jakým způsobem má být autonomnější, jakým způsobem nemá přehánět svou aspiraci a mnohé další. Podle mého názoru by se jednalo o vysoce efektivní způsob, jak adjustovat mírně problematické jedince do systému policie.“²⁵

J. Loevingerová se zabývá otázkou, jak se během vývoje osobnosti utváří způsobilost kontrolovat své impulsy a podřizovat nižší vyššímu, resp. jak se utváří vývoj odpovědnosti za své činy ve vztahu k druhým a ke světu vůbec. Zjednodušíme-li vývojovou typologii Loevingerové, můžeme její stádia označit jako:

- a) *typ destruktivní* – zahrnuje lidi jednající nezodpovědně, bezohledně, agresivně. Je pravděpodobné, že takových lidí je v populaci kolem 10-16%, ale mnozí se tak nikdy neprojeví, nemajíce k tomu příležitost
- b) *typ konzumenta* – jsou to lidé, k kteří berou svůj život jako možnost získávat potěšení v nejrůznějších oblastech i jako množství často nepřijemných povinností, které je třeba odbít „aby se vlk nažral a koza zůstala celá.“ Tito lidé si umějí najít prostředí, které jejich spádům vyhovuje. Jsou jich nejméně 2/3.

²³ viz Smékal. *Psychologie osobnosti*, s. 389

²⁴ viz ukázka hodnocení jednoho z posluchačů SPŠ MV, příloha č. 4

²⁵ více viz rozhovor s psychologem Jaroslavem Nečasem, příloha č. 5

c) *typ tvůrců*- jsou to uvědomělí a seberealizující lidé. Tvořivá osobnost se vyznačuje překračováním daného úsilí splnit svůj úkol a poslání. Jsou to lidé, kteří nehledají své osobní štěstí, ale radují se, když mohou vést zodpovědný a uvážlivý život, jímž po sobě zanechají něco smysluplného a hodnotného. V populaci je jich asi 16%. Tyto uvedené 3 typy osobností se kombinují dále s orientací na lidi, věci a ideje.

Pro mnoho lidí je charakteristické, že vykonávají povolání, které vůbec nevyhovuje jejich převládající orientaci. Ti se „míjejí svým povoláním“. Jsou to např. právě policisté, orientovaní více na věci nebo ideje, než na lidi. V tom prvním případě si občany často „zvěčňují“, vidí je jako mašinky, s nimiž mohou mechanicky pohybovat, které by měli reagovat jako na stisk tlačítka apod.²⁶

4.1.4. Stres

Stres je jednou z nejčastějších příčin pracovní neschopnosti anebo předčasného odchodu policistů z aktivní služby. Policejním stresem se míní takové situace, které většina policistů vnímá jako zátěž spojenou s emocionálním a často i fyzickým vypětím.

Policejní stres není důsledkem špatného psychologického výběru policistů, ani produktem osobnosti.

Mezi nejvíce zátěžové situace patří použití zbraně a prohledávání lokalit při pátrání po nebezpečném násilném pachateli, a proto představuje extrémní psychickou zátěž.

„*Post-shooting trauma* - je psychická stresová reakce, která následuje po použití střelné zbraně proti člověku. Za nejdůležitější příznaky této poruchy jsou považovány zejména následující projevy:

- opakované prožívání události v mysli
- vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím kritickou událost
- neschopnost rozpomenout se na důležité okolnosti kritického děje
- nervová labilita, poruchy spánku

---

²⁶ viz Smékal, *Psychologie osobnosti*, s. 389

Když policista postřelí či zastřelí druhého člověka anebo přihlíží, jak dochází k násilnému usmrcení jeho kolegy při policejní akci, vždy jde o skutečnost, která přesahuje běžnou lidskou zkušenost.²⁷

K poststresové reakci jsou predisponováni zejména policisté, kteří vědomě usilují o potlačování přirozených citových reakcí, kteří se naučili nedávat svoje city nikdy najevo a kteří povrchně touží po roli tvrdého, nekompromisního strážce zákona.

4.1.5. Strach

„Strach je negativní emoce s neurovegetativním doprovodem (zblednutí, zrychlené dýchání, zvýšený krevní tlak, rozšíření zornic apod.) Jde o normální reakci na nenormální podněty. Strach můžeme rozdělit na aktivní – pohotovost k obraně a útoku a pasivní - prožívání uvnitř. Variantou strachu je obava a hrůza. Důležité je rozlišování mezi strachem nezdravým a zdravým. Zdravý strach plní důležitou funkci, mobilizuje organismus a vybavuje ho energií potřebnou pro zdolání obtížné situace. V tomto smyslu platí, že strach má hodnotu přežití. Tělo i psychika jsou připraveny na jednorázové mimořádné výkony, které bychom v klidném rozpoložení mysli nebyli schopni podat.“²⁸

Druhy strachu:

a) *strach v nebezpečí* – představuje zdravý a biologicky hodnotný strach. Je uvozován signály evidentního nebezpečí. (např.násilník, proti kterému má hlídka zakročít je HIV pozitivní apod.)

b) *strach v nezvyklé situaci* – je uvozován signály, kterým daná osoba nerozumí a vnímá jej proto jako podezřelé (procházka parkem při které uslyšíme zvuk podobný výstřelu).

c) *intuitivní strach* – je velmi cenný a u duševně zdravých osob funguje spolehlivě. Jde o jakýsi intenzivní a jasně uvědomovaný vnitřní pocit, aniž by si ovšem v daném okamžiku byl člověk vědom konkrétních vyvolávajících podnětů. (např. cítíme strach z určité osoby, ale nevíme přesně proč, jelikož se k nám v dané chvíli chová laskavě).

---

²⁷ viz Čírtková, *Policejní psychologie*, s. 134

²⁸ viz Čírtková, *Policejní psychologie*, s. 112

d) *klamný strach* – do značné míry nezdravý, protože je vyvoláván smyšlenými, představovanými podněty. Chybí reálné ohrožení, přesto jde o strach „se vším všudy,“ který startuje tělesné příznaky, jakoby hrozilo reálné nebezpečí. (např. začínající dopravní policista má strach, že při pohledu na krev omdlí apod.). Lze ho korigovat pomocí vhodné terapie.

4.2. Biologická (materiální) dimenze

Různí lidé mají obvykle tendenci biologickou podstatu člověka podceňovat, považují to přírodní v nás za něco méněcenného s porovnáním s velkými ideály a výtvary ducha. Často jsou pak ale zaskočeni silou, kterou se přírodní zákonitosti prosazují. Mnohdy si neuvědomujeme, že jsme od narození predisponováni svými geny, schopnostmi a inteligencí. Fyzické predispozice jsou pro policisty důležitým kritériem pro vstup k policii. Aktuální fyzická zdatnost je pro výkon služby velmi důležitá nejenom pro užití síly v nutné obraně (používání hmatů a chvatů), ale je také důležitá pro dobré psychické rozpoložení.

Do této dimenze bych také zahrnul materiální zabezpečení policistů, jejich statky, finanční zajištěnost, jednoduše celou širokou materiální základnu. Policisté jsou totiž relativně dobře placeni, ve většině případů jim stát zajišťuje po dobu několika let ubytování zcela zdarma na policejních ubytovnách, mají výrazně dotované stravování a průměrný hrubý příjem činil v roce 2005 cca 27 500,-Kč. (je potřeba ale podotknout, že tohoto platu ani zdaleka nedosahují běžně viditelní policisté na ulicích!)

Při rozebírání biologické dimenze bych se rád zaměřil zejména na takové jevy, které nejvíce souvisí s rutinou činností řadového policisty. Mezi takové patří např. emoce či potřeby, ale také jeho fyzická kondice, která je nutná pro přijetí do policejních složek. Všechny tyto fyziologické projevy se vzájemně prolínají s psychickou stránkou člověka, popř. dalšími dimenzemi.

4.2.1. Fyzická kondice policisty

Jedním z kritérií, které musí uchazeč o práci u policie splnit, jsou fyzické testy, resp. posouzení fyzické způsobilosti. Fyzické testy se skládají z několika disciplín – člunkový běh (4 x 10 m), leh-sed/2min, kliky (max. počet), cvičení s tyčí (do 15 s), plavání (100 m do 2 min.) a vytrvalostní běh (12min). Cílem prověřování fyzické způsobilosti je posoudit úroveň rozvoje pohybových schopností a dovedností uchazeče.

Test č. 1 – člunkový běh, 4x10m. Běh se provádí mezi dvěma metami vzdálenými 10 metrů. Startuje se vedle mety č. 1 a běží se šikmo mezi metami k metě č. 2, která se obíhá. Stejným způsobem se vrací zpět a obíhá se meta č. 1. Třetí úsek se běží přímo, následuje dotyk mety č. 2, rychlý obrat a při doteku mety č. 1 se zastavuje čas.

	muži				ženy			
věk	18-29	30-39	40-50	nad 50	18-29	30-39	40-45	nad 45
čas	12,3	13,5	14,5	15,7	14,5	15,8	17,5	19,0

Test č. 2 – sestava s tyčí. Sestava se provádí s 1 metr dlouhou tyčí a cvičí se takto. Mírný stoj roznožný, tyč za tělem držet v šíři ramen. Překročit tyč jednou, pak druhou nohou, plynulý přechod sedem do lehu, tyč provléknout snožmo zpět za tělo, vztyk a vzpřím (kolena natažena!!!). Čas se zastavuje po dokončeném pátém vzpřímení.

	muži				ženy			
věk	18-29	30-39	40-50	nad 50	18-29	30-39	40-50	nad 50
čas	29	33	36	39	29	32	34	36

Test č. 3 – klik, vzpor ležmo (opakovaně). Správně vykonaný cvik vypadá následovně. Leh na břicho, skrčené paže opřít dlaněmi o zem tak, aby špičky prstů byly v úrovni ramen. Dopnutím paží v loktech spor. Zpět se pokračuje pokrčením paží minimálně o 90 stupňů zpět do kliku. Trup je při celém cvičení zpřímá, pánev se nevysazuje, ani neprohýbá. U žen probíhá cvik obdobně, pouze paže jsou opřeny o podložku 45-50 cm vysokou. Měří se počet správně provedených cviků.

	muži				ženy			
věk	18-29	30-39	40-50	nad 50	18-29	30-39	40-50	nad 50
počet	26	19	15	13	13	10	8	6

Test č. 4 – leh-sed, 2 minuty. Při tomto testu jde o co největší počet lehů-sedů v době dvou minut. Popis cviku je následující: cvičící leží na zádech, ruce spojené za hlavou, nohy pokrčeny s úhlem v kolenou 90 stupňů. Chodidla jsou fixována k zemi, a to buď partnerem anebo poslední příčlí žebřin. Z výše popsané polohy přejde do sedu s mírným natočením a dotkne se kolena protistranným loktem. Poté následuje leh, při kterém se horní část lopatek dotkne podložky.

	muži				ženy			
věk	18-29	30-39	40-50	nad 50	18-29	30-39	40-50	nad 50
počet	31	23	21	18	20	16	14	12

Test č. 5 – běh na dvanáct minut. Úkolem, který měří obecnou vytrvalost, je v čase dvanácti minut uběhnout co nejdelší vzdálenost.

	muži				ženy			
věk	18-29	30-39	40-50	nad 50	18-29	30-39	40-50	nad 50
vzdálenost	2200	2100	2000	1900	2000	1900	1750	1600

Test č. 6 – plavání 100 metrů. Úkolem je uplavat vzdálenost 100 m v co nejkratším čase. Start je možný z bloků, kraje bazénu i z vody. Během stanoveného úseku lze střídat plavecké styly.

	muži				ženy			
věk	18-29	30-39	40-50	nad 50	18-29	30-39	40-50	nad 50
čas	2:21	2:26	2:39	2:56	2:35	2:42	2:58	3:16

Toto prověřování je organizováno formou testů před komisí, která uchazeče hodnotí v kategoriích a) splnil a nebo b) nesplnil podmínky fyzické způsobilosti k přijetí. Nesplní-li uchazeč uvedené požadavky, může testy opakovat, ne však dříve než za jeden měsíc. Testy se opakují v plném rozsahu. V testu jako celku musí být dosaženo minimálně 72 bodů (výkony jsou bodově ohodnoceny). To znamená, že v některých disciplínách uchazeč musí dosáhnout výsledků vyšších, než je minimální výkon v těchto disciplínách.²⁹

4.2.2. Emotivita - afektivita

Policisté by měli umět ovládat své emoce, měli by se učit reagovat adekvátním způsobem na vzniklé situace. A jelikož síť problémů u kterých zasahují je tak široká, mělo by je toto učení sebeovládání provázet celý jejich profesní život.

„Emoce jsou spjaty s určitou aktivační úrovní organismu. Řada sociálních situací však neumožňuje okamžité odreagování, a tím odbourání zvýšené aktivační hladiny. V takových situacích dochází zpravidla k odsunutému uvolnění nashromážděného vzrušení vůči náhradnímu objektu. Např. afektivní vyladění vůči nadřízenému je ventilováno náhradně se zaměřením na podřízené, rodinné příslušníky, či dokonce neživé předměty = tzv. přesouvání afektu. Naměřtané afekty mohou mechanismem konverze vyústit do různých poruch v oblasti psychiky a těla. (psychosomatické onemocnění).

Emoce se uplatňují v řadě policejních situací, mluví se o tzv. emocionalizaci jedince, která znamená navození určité rozrušenosti, napjatosti, která se projevuje připraveností jedince reagovat agresivně, útočně, zbrkle nebo impulsivně. Emocionalita představuje pro jednajícího policistu nepříznivou okolnost, která může značně zkomplikovat policejní zákrok.³⁰

Zdroji emocionalizace jsou např. útočná komunikace policisty, ponižování osoby, projevy nadřazenosti na straně policisty nebo také i únava policisty, která je občanem subjektivně vnímána jako nezáměr či arogance.

---

²⁹ více viz <http://www.mvcr.cz/policie/brozuraup.html#beh>

³⁰ srov. Čírtková. *Policejní psychologie*, s. 117

4.2.3. Agrese jako jedna z únikových reakcí organismu

Obrany, které člověk v zátěžové situaci používá, vycházejí z jeho minulých zkušeností. Jestliže přinášely někdy alespoň nějaký pozitivní efekt, zafixují se a člověk má tendenci je opakovat. Stanou se základem jeho obranné strategie, která má trvalejší charakter. Jednou z účinných obran pro člověka byla a je agrese.

„Agresivitou J.Ranschburg (1977) definuje „každé záměrné jednání, jehož motivem je otevřenou nebo symbolickou formou způsobit někomu nebo něčemu škodu, křivdu nebo bolest. Psychoanalýza předpokládá, že agresivita se podobně jako hlad, periodicky hlásí a nezávisle na frustraci hledá svou potravu – objekt ničení.“³¹

Měl by policista reagovat na agresi protiagresí? To je tradiční otázka, na kterou nelze dát jednoznačně odpověď – ta může znít někdy ano i ne, záleží vždy na konkrétních okolnostech a parametrech situace. Zároveň také na individuální způsobilosti policisty a jeho možnostech chovat se jiným než agresivním způsobem. Každopádně použití zbraně se pokládá jako za naprosto krajní řešení. Policista má vždy k dispozici několik donucovacích prostředků, s kterými je vycvičen zacházet tak, aby co neefektivněji zpacifikoval pachatele a co nejvíce chránil jeho život.

Nelze ovšem žádné ustanovení aplikovat paušálně. Existují takové situace, kdy je z psychologického hlediska jediným řešením nekompromisní postup proti pachateli a to nejen v situacích nutné obrany.

4.2.4. Potřeby

I u policisty platí jednoduchá rovnice uspokojování potřeb. Nejznámější Maslowova teorie potřeb spočívá v předpokladu vertikálního řetězce potřeb, v němž musí být uspokojeny nižší potřeby, aby se mohly rozvíjet a aktualizovat potřeby vyšší. Neuspokojení nižších potřeb je prožíváno jako trýznivý pocit nedostatku navozující další konkrétní pocity strachu, smutku nebo hněvu. Neuspokojení vyšších potřeb je prožíváno jako úzkost a neklid, jehož příčinu si jedinec ani neuvědomuje.

---

³¹ viz Smékal. *Psychologie osobnosti*, s. 271

Mezi tělesné potřeby patří sexualita. V mém dotazníkovém výzkumu jsem policistům položil mj. i otázku na počet dosavadních sexuálních partnerů. Z čehož 61% odpovědělo, že v životě mělo více než tři a pouze 11% pouze jednoho.

Na otázku materiálních potřeb „za co nejvíce utrácím“ odpovědělo 41% policistů jídlo, 30% partnera/partnerku, 23% za módní doplňky a oblečení. Dále stejný počet dotazovaných odpověděl, že utrácí stejně za alkohol jako za knihy a 27% policistů peníze také ukládá.

4.3. Sociální (společenská) dimenze

Člověk žije ve společenství druhých lidí, v sociálním prostředí, které více či méně ovlivňuje naše chování a vývoj. Mezi základní elementy sociálního prostředí patří rodina, vrstevnické skupiny a společenské instituce.

Jednání s druhými lidmi, sociální styk je denní součástí našeho života. Na správném a úspěšném jednání s lidmi závisí do značné míry naše životní spokojenost a v mnoha případech i pracovní úspěšnost. Pro policisty by měl být zcela samozřejmý výcvik v sociální komunikaci, transakční analýze apod., který vede k úspěšnějšímu vyřešení služebního zákroku nebo úkonu.

4.3.1. Sociální inteligence

Sociální inteligence představuje podle E. L. Thorndika z r. 1920 schopnost jednat s lidmi a tvořivě řešit mezilidské konflikty. Zahrnuje takové vlastnosti jako je empatie, citlivost pro mezilidské vztahy a zběhlost v mezilidské komunikaci.³²

Shrnuje vlastnosti, které jsou důležité pro jednání s druhými lidmi a důležité pro profesionály, jako jsou personalisté, psychologové, sociální pracovníci a samozřejmě policisté. V životě pozorujeme značné odlišnosti ve schopnostech lidí účinně jednat s druhými. Různé způsoby v jednání s lidmi jsou dány jednak odlišnými vlastnostmi každé osobnosti, jednak nestejnou výchovou, různými výchovnými praktikami apod.

---

³² srov. Hartl. *Psychologický slovník*, s. 235

Př. Policista byl v průběhu posledního roku služby několikrát napaden, ale zároveň také na něj přišlo několik stížností kvůli nevhodnému jednání. Při služebních úkonech a zákrocích jednal s lidmi většinou přezíravě, projevoval se přehnaně suverénně, a to nejen slovně (osobám tykal), ale i tělesným postojem a úpravou zevnějšku (neustrojen, nedbalý postoj aj.), nerespektoval oprávněné námitky osob nebo je bagatelizoval. Takové chování vyvolávalo u občanů odpor, který v některých případech přerostl v konflikt i v situacích, jež byly původně vlastně bezkonfliktní.

Policisté jsou v současné době během jejich Základní odborné přípravy školeni v sociální komunikaci s občany pomocí transakční analýzy (TA). Jeden z lektorů, vyučující TAna SPŠ MV v Praze je psycholog J. Nečas, který mi k tomu řekl:

„Ten výcvik se uskutečňuje až od tohoto roku a celý problém spočívá v tom, že nejsou lektori, kteří by přednášeli. V podstatě to není TA v pravém slova smyslu. Ten kurz se nazývá „Řešení metody konfliktů pomocí TA“ a vychází z Berneho. Myslím, že je to docela dobrý počínek, kterým projdou policisté, protože psychologie, tak jak je přednášena a vyučovaná na policejních školách, je dle mého názoru nepraktická, je od praxe, takže pán bůh zaplať za TA. V podstatě takhle metoda umožňuje pracovat na tom třípólovém modelu, kdy se policista naučí rozlišovat stavy svého ega a stavy chování druhých lidí. Tím vlastně zkoumá i svoje chování a má tak možnost přijít na to, zda z té protější strany hovoří dítě nebo dospělý. A tím pádem na to zareagovat takovým způsobem, aby nedošlo ke konfliktu. Je to kurz, který je určen pro policisty vs. občane. V současné době pracujeme na druhém stupni tady tohoto kurzu. Původně měl být také zařazen do ZOP, ale na velké protesty mých a dalších lidí ho bude policista vlastně dělat až po 5 letech služby a měl by se zabývat problematikou vztahů na pracovišti, tzn. už je veden spor o organizaci práce, která je vlastně postavena na základě uzavírání kontraktů, jsou to už jakási specifika. Berne je vlastně rozvíjen po své smrti dál a TA funguje. Explicitním pojetím ustanovených kontraktů by mělo docházet k tomu, že vlastně vznikají přesně ustanovené dohody - velmi stručnou formou této dohody je rozkaz. Ten velitelský kádr by si měl uvědomit např. to, že zneužívání rozkazu snižuje míru odpovědnosti podřízených apod.“³³

4.3.2. Prestižní povolání?

V mém dotazníku pro SPŠ MV Praha odpovědělo 35% policistů na otázku proč si zvolili právě policejní profesi důvod, že jde o prestižní povolání. Je tomu opravdu tak? Jak vnímá široká veřejnost policejní profesi se mi podařilo zjistit díky výzkumu SC&C pro MF Dnes ze dne 10.5. 2005. Na otázku, které povolání je podle Vás neprestižnější odpověděli lidé takto:³⁴

³³ srov. viz rozhovor s J.Nečasem. příloha č. 5

³⁴ viz MF Dnes, 10.05.2005. Lenka Petrášová.str. 06 (Zdroj: SC&C pro MF DNES, odpovídalo 419 respondentů starších 18 let

1. lékař	15. majitel malého obchodu
2. vědec	16. truhlář
3. učitel na vysoké škole	17. opravář elektrospotřebičů
4. učitel na základní škole	18. bankovní úředník
5. programátor	19. soustružník
6. soudce	20. policista
7. projektant	21. kněz
8. starosta	22. voják z povolání
9. manažer	23. sekretářka
10. soukromý zemědělec	24. prodavač
11. profesionální sportovec	25. poslanec
12. novinář	26. uklízečka
13. ministr	
14. účetní	

Výsledek tohoto výzkumu jednoznačně transparentuje neoblíbenost policejní profese u většinové společnosti. Myslím, že hlavní příčinu lze hledat v uplynulých 40 letech, kdy byla policie často zneužívána.

Na otázku zda má policie v současné době u veřejnosti respekt a zda je možné aktuální mediální obraz policie nějak vylepšit mi odpověděl D. Herman:

„Myslím si, že u části společnosti má a u části společnosti nemá a asi nikdy mít nebude, protože je to instituce a to právě ta moje práce v médiích v předcházejících letech mi jasně ukazuje, že žádná instituce nemůže počítat s tím, že se bude těšit všeobecnému respektu drtivé většiny obyvatelstva. Já jsem přesvědčený, že jediným skutečně efektivním „public relations“ je vlastní věrohodnost a poctivost. Pokud toto nebude a pokud se lidé nebudou setkávat v každodenní praxi s takovýmto přístupem ze strany policie, tak je jakékoliv budování mediálního obrazu policie předem odsouzeno k nezdaru. Pokud ta zkušenost bude převážně pozitivní, tak si myslím že je zaručeno, stále lepší chápání a vnímání práce policie v naší společnosti.“³⁵

4.3.3 Asertivita

Asertivita je pro policisty důležitá zejména v tom, aby se zabránilo skutečnosti, kdy se policisté stávají obětním beránkem společnosti. Asertivitě se lze svým způsobem učit, ale nejdůležitější jsou pravděpodobně vrozené dispozice.

³⁵ viz rozhovor s D.Hermanem. příloha č. 2

Asertivita neboli sebejisté jednání a vystupování představuje jednu ze sociálně psychologických dovedností, která bývá často zmiňována v souvislosti s psychologickou přípravou policistů.

Je ale také důležité si uvědomit, že jednostranné zdůrazňování asertivity bez současného pěstování dalších sociálních dovedností jako např. sebepoznávání, empatické schopnosti apod., může vést k problematickým efektům.

Podle mých dosavadních zkušeností bych neviděl problém v absenci asertivity u nynějších policistů, ale v umění ji dokonale a v rozličných případech využít.

Podle L.Čírtkové je asertivita způsob jednání a komunikace, kterým člověk vyjadřuje a prosazuje upřímně, otevřeně a přiměřeně své myšlenky, city, názory a postoje jak pozitivní, tak negativní podoby. Principálně se asertivní chování zakládá na uvědomění si suverenity a svobody osobnosti, a to jak svojí vlastní, tak i těch druhých. Další limitující okolností je přijmout a dostát odpovědnosti za důsledky, které přímým, otevřeným a přiměřeným jednáním způsobují sám sobě a také partnerovi. Dobré asertivní jednání je pak doprovázeno kontrolou emocí, umírněnými projevy verbálními i neverbálními.³⁶

Výcvik v asertivitě jako prostředku k čistší komunikaci by měl být nepochybně základní součástí studia psychologie na policejních školách. V současné době tomu tak bohužel není navzdory tomu, že by získané vědomosti policista zcela jistě využil nejen během situací běžné policejní praxe, ale i v osobním životě.

4.3.4. Analogie se sociální prací

Policie je instituce, která nepracuje ve vakuu, ale ve společnosti. Ta je živelný, spontánní a hlavně složitý organismus. Pro policejní práci je nezbytná znalost prostředí, ve kterém se policista pohybuje, a to zejména sociální terén.

Pokud má být policejní činnost službou pro občana, pokud má být policií pro všechny, musí se otevřít všem, tzn. i menšinám. Policista se ale nesmí nechat vmanévrovat do určitých situací, aby se necítil jako rukojmí společnosti.

---

³⁶ srov. Čírtková. *Policejní psychologie*, s. 221

Policista je svým způsobem zvláštní typ sociálního pracovníka, jež řeší mezilidské konflikty, který ovšem, na rozdíl od ostatních pomáhajících profesí, používá represí (donucovací prostředky a zbraň).

Vzpomínám si na můj první případ, když jsme přijeli na místo činu na Praze 1, kde došlo k vloupání se do bytu a na místě činu zůstala sama 85letá stařenka k smrti vyděšená, její syn byl v Plzni na rybách a dveře od bytu byly zcela zdemolované. Od půlnoci jsme tam s kolegyní čekali až do 4.00 než se syn vrátil a dveře zabezpečil. S babičkou jsme si povídali, o jejich životních útrapách a zdraví, ukazovala nám fotky svých vnoučat, neustále nám děkovala, objímala nás a slibovala, že pošle děkovný dopis za na ředitelství. Přitom jsme nedělali nic jiného, než že jsem nesl těžkou událost s obětí trestného činu.

Společnost ale nevnímá policisty jako složku, která jim má pomáhat v obtížných situacích. Uvádím zde několik bodů, proč je obecně těžké identifikovat policejní činnost se sociálních prací:

- pokud občan nepotřebuje pomoc nebo policejní asistenci, pokud se spáchání trestného činu netýká jeho osoby bezprostředně, nabývá pocitu, že je policie zbytečná
- společnost není celkem vzato s prací policie spokojena. Vidí pouze negativní stránky. Tato image je však většinou zapříčiněna chybami jednotlivců, jež jsou následně nesprávně interpretovány ve sdělovacích prostředcích. Jeden případ poškozují pověst celé policie.
- respekt k policii se po roce 1989 snížil, zejména ze strany mladých lidí (obecně je snaha vysvětlovat demokracii jako nárok na respektování vlastních práv, chybí však respekt k zákonům a povinnostem).
- policejní práce je velmi obtížná, žádná jiná práce nevyžaduje aplikaci komplexních principů a postupů v rozmanitých situacích. Je obtížné se rozhodovat v krátkém časovém úseku a přitom vědět, že ostatní budou detailně soudit každý moment mého rozhodnutí.

Policisté jako poslové zlých zpráv

Sociální pracovník se pohybuje vně i uvnitř rodiny během důležitých procesů, které se odehrávají v celém jejím organismu. I policista se ocitá v různých sociálních rolích při řešení konfliktů různé povahy. Na policisty však připadá role, kterou si

málokdo uvědomuje. Policisté často vystupují jako poslové zlých a snad těch nejhorších zpráv.

„Přijíždějí k těm nejstrašnějším případům - tělům rozsekaným při dopravních nehodách, oběšencům, zavražděným dětem. A jako by to nestačilo, musejí ještě sebrat zbytek psychických sil, zhluboka se nadechnout a zaklepat u dveří pozůstalých, aby jim sdělili tu nejděsivější možnou zprávu - ten koho máte nejraději, už není mezi živými.“³⁷

Policejní psycholožka potvrzuje, že seznamovat lidi se smrtí je velmi frustrující:

„Oznámit někomu skon milovaného člověka je příšerná, náročná situace. Psychologové ji řadí mezi nejstresovější v životě. Na policistu působí stejně tvrdě jako např. vyjednávání s únoscem nebo zásahová akce proti nebezpečnému gangu. Na některých odděleních oznamuje smrt ten, na koho přijde řada, jinde se dokonce tahají sirky.“³⁸

Pro policisty sice existuje stanovená metodika při sdělování úmrtí, přesto je to konfrontace maximálně zatěžující pro každého z nás.

Sdělení by mělo proběhnout ve dvou etapách:

- 1) *příprava*- doporučuje se určit nejlépe dvojici muž a žena, před sdělením si rozdělit role, dotyk k dotyčnému je dovolen, nenechat se vtáhnout do emocí, ale snažit se být maximálně empatický, znát co nejvíce okolností o úmrtí včetně místa, kde se nachází tělo.
- 2) *sdělení* – není přípustné telefonické, velmi důkladně ověřit jméno a příjmení, neinformovat ve dveřích, neodpovídat přímo na otázku „můj syn nežije?“³⁹

4.3.5. Faktor rodiny

Pro policistu je velmi důležitá nukleární rodina. Je to místo, kde čerpá sílu, nachází podporu a pochopení. Potvrdil to i dotazníkový výzkum mezi policisty. Na otázku „vyberte 5 nejdůležitějších položek pro dobrý život člověka,“ odpovědělo 31%

---

³⁷ viz Jukl Jan. *Blesk*. Poslové zlých zpráv, s. 15

³⁸ viz Jukl Jan. *Blesk*. Poslové zlých zpráv, s. 15

³⁹ srov. Severočeský psychologický informační bulletin III.

dotazovaných rodinu, ze které pocházejí a označili ji za druhou nejdůležitější hodnotu ze všech, hned po zdraví.

Paradoxně je rodina zároveň i tím problémem, se kterým se nejvíce policisté nejčastěji obrazejí přes krizovou linku pomoci na psychology (podrobněji viz kapitola 6), konkrétně je to nevěra manželek.

4.3.6. Korupce

Korupce je fenoménem současné společnosti. Bohužel se nevyhýbá ani policejní profesi. Každá moc korumpuje, je-li vykonávána bez dozoru a jestliže při jejím zneužití není nikdo volán k odpovědnosti. Policejní korupci se daří ve společnosti, v níž se uznává především finanční úspěch. Než-li se objeví policista, který úplatek přijme, musí nejdříve vzniknout nabídka úplatku, tedy člověk, který uplácí.

„Nezralí absolventi policejních škol nezvládají například různý způsob práce při dopravní kontrole či práci s rozvášněným davem, a protože nikdy pro své povolání nemuseli nic výrazného obětovat, nejsou na ně náležitě hrdí. To je hlavní rozdíl mezi absolventy policejních škol a dalšími profesemi orientovanými na pomoc lidem, například lékaři či psychology. Nedostatek profesní identity vede mimo jiné i k laxnímu přístupu k práci, k braní úplatků a korupci.“⁴⁰

Psycholog Jeroným Klimeš se věnuje problematice korupce mezi policisty v časopisu *Psychologie dnes*. Tvrdí, že rozhodnutí o vzetí úplatku se neodvívá od výše platu, tak jak si naivně laická veřejnost myslí. Policista totiž nezvažuje výši svého příjmu v dané situaci, ale pravděpodobnost odhalení a míry postihu. (přirovnání k J. Jágrovi, který vydělává 1 milion korun denně, ale který by se zřejmě také ohnul pro pětisetkorunovou bankovku ležící na chodníku - nezvažuje totiž své příjmy, ale námahu ohnutí se versus zisk z nalezené bankovky.) Klimeš dále poukazuje na jakési profesní sebevědomí a stavovskou čest a pokládá si otázku, proč policisté činní v sociální oblasti nemají stejnou profesní hrdost?

---

⁴⁰ viz Klimeš. *Psychologie dnes*, s.18

„Studenti Karlovy univerzity většinou nedostávají žádnou finanční podporu ze strany státu či univerzity. Naopak policie je přesvědčená, že své studenty získá finančními odměnami. Opak je pravdou. Výsledek je zřejmý na první pohled. Jen na psychologii v Praze se hlásí každý rok kolem 1200 - 1600 studentů, což je zhruba 25x víc, než jich bývá přijato. Policejní školy se potýkají naopak s nedostatkem uchazečů.“⁴¹

Podle Klimeše by k překlopení protikorupční nálady stačila následující opatření:

- 1) nasazení tzv. provokatérů, kteří by nabízeli policistům úplatek a testovali tak jejich odolnost.
- 2) tvrdší a systematictější selekce uchazečů na místo policistů. Horší studenti totiž brání učitelům vzdělávat ty lepší. Pravidlem by mělo být „raději méně a kvalitních než více nekvalitních.“
- 3) Podstatné prodloužení délky studia, které by bylo mnohem méně finančně podporované. Mělo by existovat něco jako prospěchové stipendium. V praxi se totiž používá dvoustupňové hodnocení: prošel (1-4) a neprošel (5). Tento systém opravdu nemotivuje dobré studenty ani učitele.

„Korupce je způsobena tím, jak veřejnost vnímá pravomoci každého policisty.“^{intranet PČR}

4.4. Duchovní (etická) dimenze

Každý člověk by měl kultivovat svou duchovní stránku. A policisté v tomto směru nejsou výjimkou. Pod duchovní dimenzí se neskrývá pouze náboženská zkušenost, jak si většina laické veřejnosti myslí, ale i nalézání smyslu života, etika, umění, smysl pro krásno, schopnost obětovat se apod.

O tom, že je u policistů velký počet lidí, kteří se snaží prohloubit své znalosti ve spirituální problematice, svědčí fakt, že mnoho z nich se obrací na krizovou linku pomoci, kde se jim může dostat fundovaných rad od kněze a bývalého mluvčího České

---

⁴¹ viz Klimeš. *Psychologie dnes*, s.18

biskupské konference Daniela Hermana. Tomu jsem položil v našem rozhovoru otázku zda se už vůbec setkal s nějakým případem volajícího policisty, který měl problémy s duchovní dimenzí nebo který by trval vyloženě na rozhovoru s duchovním?

„Setkal jsem se s tím v mnohem větší míře, než jsem to před svým nástupem předpokládal. Pochopitelně i já se musím držet hranic určité intimity, takže nemůžu tady konkrétně nějak sdělovat o koho se jedná a s jakými otázkami se na nás obrací, ale jak říkám, je to větší počet, než který jsem původně čekal. Často to ani není možná v kategorii problémů, ale spíše v kategorii prohloubení vzdělání anebo jakéhosi osobního zájmu. I témata terorismu a islámského fundamentalismu, můžeme-li si dovolit použít ten Huntingtonův termín „střetu civilizací“ tam samozřejmě hrají roli. Přicházejí i lidé, kteří se přímo konfrontují s těmito otázkami a vnímají je třeba i díky tomu bývalému informačnímu embargu, které komunistický režim uvalil na toto téma. Prostě ty informace nemají dostatečně hluboké a chtěli by si je doplnit, i to tam hraje roli.“⁴²

U policie je také podle Daniela Hermana až možná překvapivě hodně lidí, jež jsou nějakým způsobem nábožensky zakotvení.

„Myslím si, že je tady drtivá většina lidí, kteří tady mají nějaký vztah k vertikální dimenzi našeho života. Tím ale neříkám, že se identifikují s nějakou církví nebo náboženskou společností. Mohu říci, že se skutečně setkávám s velkým počtem a převážnou většinou lidí, kteří mají nějaký vztah k spirituálnímu. Podle mého odhadu adekvátní část z nich, tzn. asi 1/3 se i cítí konfesně identifikována s nějakou církví.“⁴³

Tvrzení D. Hermana potvrzuje mou představu o tom, že osobnost policisty potřebuje kultivaci i v duchovní rovině. Ta byla totiž donedávna absolutně opomíjena.

4.4.1. Etický kodex policie

Každá moderní instituce má svůj etický kodex. Řád, podle jehož by se měli chovat a postupovat jeho zaměstnanci. Totéž platí i pro policisty.⁴⁴

„Řekl bych, že kritérium dobrých morálních vlastností by mělo nabývat na váze, že nedostatek etiky nelze kompenzovat jinými, jakkoli pozitivními vlastnostmi, jako je dobrá fyzická kondice, vysoká inteligence nebo sociální dovednosti. Škoda jen, že

---

⁴² více viz rozhovor s Danielem Hermanem, příloha č. 2

⁴³ tamtéž

⁴⁴ etický kodex Policie ČR viz příloha č. 6

neexistuje žádný způsob, jak dobré povahové předpoklady uchazečů objektivně měřit již při přijímání k policii. Jsem přesvědčen, že úroveň morálky lze zlepšovat mj. i výchovou v policejních školách a kladným příkladem spolupracovníků a nadřízených.“⁴⁵

Policisté by si měli být více vědomi, než zaměstnanci kteréhokoli jiného zaměstnání, že jsou představiteli státu a etický kodex se vztahuje i na jejich mimoslužební aktivity. Policisté, kteří ve svém volném čase navštěvují herny, nevěstince nebo lokality, které jsou známy ilegálními aktivitami, riskují vznik spekulací o jejich bezúhonnosti, nestrannosti a profesionalismu.

Rozpory při jeho dodržování by mohli vznikat např. v těchto rovinách:

- Je policista policistou 24 hodin denně?
- Má policista zůstat ozbrojen, i když je mimo službu?
- Má policista, který je mimo službu, v případě porušení zákona zasáhnout a kdy?
- Má policejní instituce nějakým způsobem kontrolovat chování policistů mimo službu?

Na některé z těchto otázek odpovídá sám Zákon o policii č. 283/1992 Sb.

Odpovědi na některé z nich si ale musí každý policista pokusit nalézt sám.

Etický kodex, který je krátce v platnosti, nepřinesl ale nic víc než to, co je obsaženo v zákonných normách. Etický kodex pak není nutný, lidé, kteří nemají dostatečné morální principy, by jednoduše neměli být přijímáni pro práci u policie.

4.1.2. Křesťan a používání zbraní v nutné obraně a krajní nouzi

Možná si to policejní ani křesťanské kruhy neuvědomují, ale u policie působí stále více nábožensky orientovaných a hledajících jedinců.

Může nás pak ale napadnout otázka, zda je vůbec v souladu s biblickým učením, aby „věřící“ člověk používal zbraň a pracoval u bezpečnostních složek.

---

⁴⁵ viz Musil Jan. *Policie na prahu nového tisíciletí*

Jedna z nejčastějších otázek se bezesporu týká křesťana a používání zbraní nebo dokonce možnosti připravit někoho o život. Není používání zbraní a zabíjení v rozporu s pátým přikázáním - nezabiješ? Právě toto přikázání se může stát velkou překážkou pro křesťany, aby se stali policisty. Musíme si však uvědomit, že slovo „nezabiješ“ v sobě zároveň skrývá příkaz bránit život, a to jak svůj, tak i cizí, před útočníkem. Pokud tedy člověk - křesťan nejedná pouze na základě odplaty nebo dokonce msty, jedná v extrémní situaci v rámci zákona, a takto musí vzít někomu život, nejedná v rozporu s Božím přikázáním.

Sebeobrana i obrana země je právem, ale i povinností toho, kdo je odpovědný za životy druhých. Udržení míru a pořádku někdy vyžaduje, aby byl útočník zneškodněn. Stejně jako není v Bibli odsouzena sebeobrana, není odsouzena ani snaha o udržování míru a spravedlnosti, a to i v případě nutnosti použití zbraní, jestliže předtím selhaly veškeré snahy o vyjednávání a prostředky k udržení míru.

Přestože používání zbraně a zabití člověka v určitých případech není v rozporu s pátým přikázáním a křesťanstvím, je více než jisté, že není rozhodující, zda je člověk věřící nebo nevěřící, protože s tímto morálním činem se musí vypořádat každý sám. Jedině uvědomění, že nejen policisté, ale všichni máme morální povinnost bojovat proti zlu a bezpráví, může vést k udržení míru a spravedlnosti.

„Nelze vše řešit prevencí, musí se i trestat! Použít sílu proti síle. Nemůžeme přece zemřít jako mučedníci.“ M.Ryšková

Bible potvrzuje možnost, aby byl člověk zároveň věřícím člověkem i policistou (vojákem). Stačí nahlédnout do Starého zákona, kde i velcí vůdcové, jako byl např. Jozue, David nebo Gedeon, byli vojáky. Tuto možnost nenajdeme pouze ve Starém, ale i v Novém zákoně. Můžeme zde nalézt pasáž, kdy k Janu Křtiteli přicházejí vojáci, dávají se křtít a tážou se, co mají dělat (Lk 3,14).

Ve všech těchto příkladech se nepřikazuje vojákům, aby odložili svou zbraň a vzdali se jejich služby. Vojáci tehdejší policisté jsou tedy v Bibli chápáni pozitivním způsobem, stejně jako dělníci nebo rolníci. Jestliže tedy v Bibli nacházíme pasáže o vojácích, je nepopíratelné, že hřích, zlo a násilí jsou realitou biblického světa. Tvoří

součástí lidské identity a existují všude kolem nás. „Bible nás vyzývá čelit zlu a neutíkat před ním.“⁴⁶

Stvořením Bůh zároveň pověřil člověka, aby obdělával a střežil zemi (Gn 2,15). Dal mu do rukou zodpovědnost za zachování práva a pořádku. Bible schvaluje užití síly tam, kde je to nezbytné pro odstranění zla v zájmu společnosti jako celku (Řím 13,1-7). Obrana země je službou lidskému společenství. Stát představuje podle biblického svědectví určitou emanaci dobra tím, že je garantem řádu (Ř 13,1-3). Proto smyslem policie je prosazování spravedlnosti a dobra, nebo alespoň snaha minimalizovat zlo - a to i donucovacími prostředky.

4.1.3. Funkce duchovního u policie (rozhovor s D.Hermanem)

U policie nebyla donedávna zastoupena funkce duchovního. V armádě už funkce vojenského kaplana funguje úspěšně již několik let. Sám jsem se s vojenským kaplanem v armádě během ZVS⁴⁷ setkal a můžu potvrdit, že jeho role tam byla zcela nezastupitelná. (Společně jsme se tam mj. radili, jak by asi šla vymýtít šikana z vojenského prostředí a díky velmi dobré spolupráci z tamními vojenskými právníky, dostalo také několik vojáků za tehdejší projevy šikany podmíněný trest).

V květnu tohoto roku policie pro MF Dnes uvedla, že do jejich služeb vstoupil katolický kněz Daniel Herman.,,Tiskový mluvčí České biskupské konference Daniel Herman odchází z funkce a míří na Policejní prezídium. Tam bude na telefonické intervenční lince poskytovat duchovní podporu policistům a hasičům. Na nové místo nastoupil 1. června 2005 Zájem o spolupráci s Hermanem při posilování eticko-duchovního prvku v práci české policie projevilo podle Marcely Gavulové z tiskového střediska ČBK samo ministerstvo vnitra.

"Bude pracovat na nonstop telefonické lince posttraumatické intervenční péče, která funguje v rámci naší Preventivně - informační skupiny (PIS). Na tuto linku se mohou obracet policisté, hasiči a jejich rodinní příslušníci, když se cítí ohroženi, mají nějaká pracovní nebo osobní traumata."⁴⁸

Když jsem se snažil na tuto linku dovolat, resp. sehnat u policie jakýkoli kontakt na D. Hermana, byl to téměř nadlidský úkol. Přes šest telefonních čísel MV jsem se

---

⁴⁶ Dubost Michel. *Služobník pokoja*, s. 15

⁴⁸ viz www.idnes.cz

dovolal na arcibiskupství, kde jsem sehnal email na p. Hermana od jeho asistentky. Nikdo z personálních oddělení u policie, kam jsem se dovolal, neměl ani tušení o tel. lince krizové pomoci, která by už měla nějakou dobu fungovat. Nikde na internetu jsem nenašel ani číslo této krizové linky pomoci.

Daniel Herman na to reaguje:

„Na intranetových stránkách MV jsou docela obsáhlé informace. Jsou tam odkazy přímo na tuto linku, existuje celá řada propagačních materiálů v podstatě na všechna oddělení Policie ČR po celé republice. Samozřejmě, to co mi sdělujete je jistě důležitá informace, je to jeden úhel pohledu jakoby zvenku - ten je asi vždycky trochu jiný, než ten zevnitř. Já nemám ze své praxe zkušenost, že by ta znalost byla tak malá, ale samozřejmě ty informace, které říkáte, je třeba brát naprosto vážně, je to jistě důležité sdělení z venku.“⁴⁹

4.1.4. Kohlbergova morální stádia⁵⁰

U některých nově přijatých jedinců k Policii ČR se můžeme setkat s naprostou absencí mravních norem.⁵¹

Při rozhovoru s D. Hermanem jsem mu položil otázku - co udělat proto, abychom zvýšili morální kredit lidského materiálu u policie?

„Já jsem přesvědčený, že policie, stejně jako kterákoliv jiná instituce je pouze obrazem reality společnosti, jejíž jsme součástí. Ta úroveň, řekněme morální, kulturní i duchovní je ve společnosti prostě taká, jaká je. A je třeba se jistě snažit ji kultivovat ze všech možných stran. Jistě tam naprosto zásadní úlohu hraje rodina a formace v rodině. Pokud je zdravá, fungující rodina, je mnohem větší předpoklad zdravého vývoje dítěte, nového jedince, než pokud tomu tak není. Tím neříkám, že to tak nikdy jindy nebo jinak být nemůže. Pak tam samozřejmě hraje úlohu škola, volnočasové aktivity, no a samozřejmě i právě ta otázka občanské společnosti, do které patří nejrůznější zájmová činnost, kulturní, duchovní aktivity. Myslím si, že těch 16 let od listopadu 1989 se udělal veliký kus práce směrem ke kultivaci úrovně naší společnosti. Jistě jsou stále rezervy, ale myslím si, že půjdeme – li tím směrem, kterým právě jdeme, otevření určitým evropským tradicím a standardům, tak je to směr správný. Je to otázka i určitého generačního přerodu, kdy ta naše společnost se znovu jakoby napojí na určité kořeny, z kterých vlastně naše země po celá staletí čerpala a co ji vytvářelo. Myslím si, že ten prostor, takový jakýsi mrtvý z komunistické totality bohužel zanechal ovoce. A asi bychom popírali pedagogické zákony, kdybychom

⁴⁹ více viz rozhovor s Danielem Hermanem, příloha č. 2

⁵⁰ srov. viz Kohlberg. *Psychologie morálního vývoje*, s. 72

⁵¹ viz posudek staršího třídy na jednoho z posluchačů SPŠ MV, příloha č. 4

tvrdili, že to žádné stopy nezanechalo. To byla cílená devastace společnosti i člověka. Takže pochopitelně to je věc dvou generací a minimálně zase dvě generace bude zase ta obnova trvat.⁵²

Podle Kohlberga se dá morální usuzování rozdělit do šesti stupňů. Každý stupeň vychází ze stupně předešlého a je základem nejbližšího vyššího. Vývoj může pochopitelně probíhat rozdílně rychle, anebo se na některém stupni zcela zastavit.

1) *Odměna a trest* – člověk se chce vyhnout trestu a přizpůsobit se autoritám s převahou moci. Znamená to vyhnout se určitému jednání, pokud jsme za něj potrestáni, a jednat, pokud následuje odměna – to je základní lidská(i zvířecí) motivace.

2) *Účelové myšlení* – člověk chce uspokojit své vlastní zájmy a potřeby a žije přitom ve světě, kde je třeba respektovat i zájmy druhých. U dospělých může myšlení na tomto stupni nabýt také formy morálního cynismu, který lidské vztahy redukuje čistě na účelové relace.

3) *Shoda s ostatními* – člověk chce splnit to, co od něj očekávají blízcí lidé. Je důležité mít dobré úmysly a pomáhat druhým. Morálka sociální shody nepředpokládá jen schopnost rozpoznat zájmy druhého, nýbrž vzít v úvahu i perspektivu třetí osoby.

4) *Orientace na společnost* – je správné podporovat společnost, skupiny nebo instituce. Člověk musí plnit svou povinnost a řídit se zákony.

5) *Sociální úmluva a individuální práva* – zákony tu jsou k všeobecnému blahu a chrání práva všech lidí. Má být dosaženo co možná největšího užitku pro co největší množství lidí. Život a svoboda jsou hodnoty absolutního charakteru.

6) *Etické principy* – Jako každý rozumný člověk věříme v platnost všeobecných morálních principů a cítíme se jimi osobně vázáni. Principy jsou všeobecné představy o spravedlnosti, stejně jako názor, že pro všechny lidi platí stejná práva a my musíme ctít lidskou důstojnost.

Chování některých policistů by se dalo tedy zdůvodnit tím, že ustrnuli v některém z těchto morálních vývojových stupňů. Neospravedlňuje to ale zcela jejich chování a zůstávají stále zodpovědní za újmy, kterých se svým chováním často dopouští.

---

⁵² více viz rozhovor s Danielem Hermanem. příloha č. 2

4.1.5. Žebříček hodnot mladých policistů

V dotazníkovém výzkumu pro posluchače policejní školy jsem zjišťoval také jejich hodnotovou orientaci, jakýsi žebříček hodnot.

Dle dotazníkového výzkumu vypadá žebříček hodnot policistů následovně:

- 1) zdraví
- 2) rodina
- 3) partnerský vztah
- 4) kariéra
- 5) sex
- 6) majetek
- 7) jídlo
- 8) vzdělání
- 9) náboženské přesvědčení

Na první pohled se výčet těchto hodnot zdá být honosným. Nelze ale přehlédnout, že všechny tyto jimi zvažované hodnoty jsou více či méně zaměřené na ego – kariéra, sex, majetek. Chybí zde zcela hodnoty jako svoboda, mír, štěstí a další, které by mohly dosáhnout až za hranice „já.“

Na závěr charakteristiky duchovní dimenze uvedu odpověď ministra vnitra Františka Bublana na mou otázku, zda má vůbec u policie místo nábožensky zakotvený člověk?

„Nábožensky založený člověk nemusí být ten, který na každém roku káže evangelium. Nerozlišuji lidi na náboženské a nevěřící, ale na lidi, kteří dovedou to, co mají v sobě dobrého využít ve prospěch ostatních a na sobce, kteří se starají jenom o svůj prospěch a někdy falešně i o svoji vlastní spásu.“⁵³

---

⁵³ více viz otázky pro p.ministra Bublana. příloha č. 3

5. Osobnostní profil policisty, (uchazeče o policejní práci)

Obecný profil uchazeče pro práci u policie bychom mohli charakterizovat následujícími osobnostními kvalitami, resp. psychologickými kritérii:⁵⁴

- 1) Sociální schopnosti s odpovídajícím vztahem k lidem
- 2) Průměrné a vyšší IQ obecné inteligence
- 3) Mít příznivé sociální zázemí (jak nukleární, tak primární rodině)
- 4) Emoční rovnováha (nepodléhat emociogenním tlakům a účinkům okolí)
- 5) Odolnost v zátěžových situacích (vykazovat zdravou míru frustrační i stresové tolerance vůči různým situačním tlakům)
- 6) Sebergulace (umění se ovládat a schopnost nést zodpovědnost)
- 7) Bezagrese (nadměrná ironie, hádavost aj.)
- 8) Absence patologických znaků (bez příznaků depresivních sklonů, neurotizace apod.)

Velmi malé množství uchazečů bez rozdílu věku a pohlaví daná kritéria splňuje. Uvedená kritéria ani nejde beze zbytku naplnit. Je na každém psychologovi, aby erudovaně a citlivě posoudil, který osobnostní rys může kompenzovat (nahrazovat) či doplňovat jiný rys, který není třeba tolik vyjádřený.

Často přichází uchazeči, kteří možnost pracovat u PČR berou jako poslední možnost, když jinde práci nesehnali (alespoň ne za stejné peníze). Tomu samozřejmě odpovídají jejich osobnostní kvality. Uvedenou příležitost berou pak bez vnitřní motivace, prostě buď to vyjde, nebo ne. U mladých uchazečů vystupuje do popředí egocentrismus a egoismus, ale zároveň také celkem dobrá tolerance zvládání frustračních situací (emočně se jich to nedotýká).

V řadě si případů se u uchazečů objevuje potřeba poroučet, tj. dominantní sklony, které si vlastně chtějí ve své práci kompenzovat – naplnit.⁵⁵

Všechna kritéria je ale třeba zachovávat, neboť jde o práci nejen zodpovědnou, ale i nebezpečnou, psychicky a časově náročnou (práce s asociálními jedinci, práce se zbraní, kázeňské pravomoci, práce na směny apod.)

---

⁵⁴ viz časopis *Vězeňství* č. 03/2005 str. 16

⁵⁵ srov. Škopec Jaromír. *Vězeňství* č. 03/2005 str. 16

5.1. Jak vypadá průměrný policista reálně (na základních útvarech OHS, MOP⁵⁶)

Většinou se jedná o mladého člověka 19-29 s maturitou, který nastoupil k policii z nedostatku pracovních příležitostí. Je ateista. Často nechodí k volbám. Fyzicky je na velmi dobré úrovni, alkohol mu není vůbec cizí, kouří, čím nižší služební pozice, tím méně má v sobě zakořeněny morální normy. Je docela dobře finančně zabezpečený, kupuje drahé mobily a oblečení, čte převážně Blesk, netřídí odpad, žije aktivním sexuálním životem, běžně používá vulgarismy. Používá automobil, MHD je pro něj potupou a nazývá jej „socka“.

5.1.1. Výsledky z dotazníku pro posluchače SPŠ MV Praha, Hrdlořezy:

- 1) Referendum o registr. partnerství: PRO: 38% PROTI:12%
- 2) Euthanasii: ODMÍTÁM: 0,02% PODPORUJI: 72%
- 3) Nejoblíbenější školní předmět na SPŠ MV: STŘELBY: 45%, TĚLOCVIK: 20%,
PRÁVO: 14%, PSYCHOLOGIE: 11%, ŘÍZENÍ MOTOR.VOZ: 1%
- 4) Jsem pokřtěný: ANO: 21%, NE: 77%
- 5) Pokud usmrtím pachatele, tak se s tím: VYROVNÁM, VYHLEDÁM POMOC: 37%
VYROVNÁM BEZ PROBLÉMŮ: 21%
NEBUDU VŮBEC ZATĚŽOVAT: 17%
- 6) O lidech na okraji společnosti si myslím, že:
URČITĚ BY JIM MĚLA SPOLEČNOST POMOCI, ALE NETUŠÍM JAK: 44%
NEMĚLI BYCHOM JIM POMÁHAT, MOHOU SI ZA TO SAMI: 21%
OSOBNĚ BYCH JIM NEPOMOHL/A NIKDY: 1%
- 7) Při setkání s lidmi s handicapem mám pocit: BEZNADĚJE: 11%, SOUCITU: 54%
CHTĚL/A BYCH JIM NĚJAK POMOCI: 47%
JAKÉSI RADOSTI, ŽE MĚ NEPOTAKAL STEJNÝ OSUD: 1%
- 8) O vtípech s policejní tematikou si myslím: JE MI TO JEDNO: 30%
LÍBÍ SE MI: 51% JSOU PŘEHNANÉ: 16%

---

⁵⁶ viz zkratky s. 51

9) Za svůj život jsem okusil: ALKOHOL: 96% MARIHUANU: 37%
JINOU DROGU: 11%

6. Tel. linka pomoci Posttraumat. intervenční péče (PIP)

Nevěrné manželky, nehody s nadřízenými, služební opotřebovanost. To jsou nejčastější problémy policistů, kteří se obracejí na pracovníky profesní Linky krizové pomoci v krizi. Všechny tyto problémy hrozí vyústit v sebevraždu. Jejím nejčastějším způsobem je zastřelení služební zbraní. Takzvaná superkrátká terapie je po telefonu poskytována 24hod. denně.

Trable policistů se dají rozdělit do tří skupin: osobní, pracovní a problémy, které má jedinec sám se sebou. Největší problémy mají děsloužící policisté (muži), kteří jsou u sboru deset, patnáct let. Obecně pak ve věku od pětatřiceti do pětadesáti let, což je pro policisty zároveň i předdůchodový věk. Vzhledem ke své profesi nejsou často doma a manželky to přestává bavit. Najdou si přítele. V lepším případě to končí rozvodem.

Problémem však je, že terapeuti nemají žádnou zpětnou vazbu. „Telefonáty jsou přísně anonymní. Snažíme se klientovi pomoci, ale třeba u hrozící sebevraždy přímo nevíme, koho skutečně odradíme.“⁵⁷

„Potenciálních sebevrahů je mezi policisty dost.“ Matoušek

Linka pomoci je anonymní a vznikla v roce 2002 ZPPP⁵⁸ č. 129/2001. Její fungování je upraveno rozkazem policejního prezidenta č.162/2002.

Zásadou linky pomoci v krizi je zachování anonymity volajícího. Je to důležitá zásada, která umožňuje pokusit se problém řešit i těm, kteří by jinak nikam (k psychologovi) nešli. U policie, kde ještě převládá představa: problém s dopadem psychiky=ztráta služebního poměru, má tato forma pomoci specifické opodstatnění.

---

⁵⁷ viz článek z internetu Matoušek

⁵⁸ viz zkratky s. 51

Pracoviště linky je v Praze, adresa je utajena. Linka je určena nejen pro policisty, ale i pro hasiče a jejich rodinné příslušníky.⁵⁹

Je paradoxní, že linka by mohla pomáhat hlavně policistům na počátku jejich kariéry, s různými těžkostmi apod. Přesto většina studentů policejních škol o ní nemá ani tušení, což potvrdil můj dotazníkový výzkum. Na otázku zda máte nějaké informace o této lince, odpovědělo: NE - 50% ANO - 15% NĚCO JSEM O NÍ ZASLECHNUL/A- 28%

V rozhovoru s D. Hermanem, jež pracuje od června tohoto roku na této lince jsem položil pár otázek:

Když jsem se na Vás snažil získat kontakt, podařilo se mi to asi až po 20 min. usilovného telefonování .Funguje tedy vůbec v současné době linka pomoci s Vaší účastí?

„Funguje nonstop, to je služba, která je začleněná přímo do kanceláře polic.přezidenta. Linka je týmová záležitost. Tzn. je nás tam 5 na plný úvazek + někteří externí spolupracovníci protože tím, že je to nonstop 24hod. provoz, tak samozřejmě to má velké časové nároky a je třeba to zajistit širokou sítí spolupracovníků. Takže to, že třeba někdo nezná spojení, nebo řada lidí nezná spojení, to může být způsobeno třeba tím, že to pracoviště není možná tak známé, ale to fungování tam je a dá se říci, že zájem o tyto služby je celkem značný.“⁶⁰

Ot.: Z mého dotazníkového výzkumu na SPŠ MV Praha Hrdlořezy vyplynulo, že pouze 6 posluchačů ze 70 ti považuje Vaše působení na tel.lince pomoci za vyhozené peníze. Co hodláte pro těch „zbylých 64“ lidí v budoucnu udělat?

„Jak Vám říkám, je to týmová záležitost a k tomu aby lidé mohli pracovat v těch týmech krizové komunikace jsou určitá preferovaná vzdělání, mezi ně např. kromě medicíny, psychiatrie, psychologie patří také teologie. Tento paprsek v tom celkovém spektru zatím scházel a proto jsem byl osloven, abych se do toho zapojil. Tam nejde o nějakou práci, která by nějak vyčnívala z toho týmu, ale výslovně se tam doplňujeme na základě svého dosavadního vzdělání, na základě své dosavadní praxe. Takže myslím si, že každý, kdo má potřebu s námi komunikovat, se tam setká s profesionálním přístupem samozřejmě zabarveným tou profesní historií, kterou každý z nás má a to není tedy jediná činnost. Je to také nabídka jakési lidské profesionální blízkosti lidem, kteří to

---

⁵⁹ srov. viz policejní intranet

⁶⁰ více viz rozhovor s Danielem Hermanem. příloha č. 2

jakkoli potřebují. Není to jenom pro policisty, je to i pro hasiče, členy IZS⁶¹ a jejich rodinné příslušníky, ale samozřejmě také pro každého kdo se tam dovolá. Není možné člověku v krizi položit telefon, protože nepracuje u policie nebo není hasičem...“⁶²

7. Závěr

Dnes je již jisté, že se nesplnily optimistické vize některých filozofů, ideologů a politických utopistů 19. a 20. století o tom, že lidstvo dosáhne v blízké historické perspektivě naplnění velkých humanistických ideálů, totiž nastolení sociální spravedlnosti, světového míru a bezkonfliktního lidského soužití, založeného na ušlechtilých morálních vlastnostech. Namísto toho jsme svědky pokračujících vnitrostátních i mezinárodních konfliktů, projevů lidské zloby a nenávisti, agrese, egoismu a jiných špatných rysů, ústících v patologické formy lidského chování, jako je kriminalita.

V posledních desetiletích se podstatně mění formy a projevy antisociálních jevů. Stále ovšem přetrvávají různé „klasické“ zločiny, jako jsou vraždy, loupeže, krádeže, podvody, sexuální trestné činy ap. Vedle toho se objevují „moderní“ snad ještě nebezpečnější sociálně patologické jevy, jako je organizovaná kriminalita, ekologická, hospodářská a finanční kriminalita, masivní korupce ve veřejném a hospodářském životě. Po kriminálních projevech politického, ideologického a náboženského extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti, které lidstvo doprovázely po celé minulé století, byl svět na prahu 21. století konfrontován s novými formami mezinárodního terorismu nebývalých rozměrů.

Bezpečnostní složky se díky těmto hrozbám stávají jednou z nejdůležitějších částí moderních států. Proto, aby policie naplnila celý svůj potenciál v demokratické společnosti, musí každý policista zkultivovat své čtyři základní dimenze osobnosti. Pokud jedna z nich zakrní, utlumí to jejich efektivitu ve vykonávání policejní činnosti a osobnost policisty nebude mít v dnešním multikulturním a globalizovaném světě velkou šanci postavit se zlu.

---

⁶¹ viz zkratky s. 51

⁶² více viz rozhovor s Danielem Hermanem. příloha č. 2

Po všech negativních zkušenostech, které za více než rok působení u policie mám, jsem rozhodnutý u této složky setrvat. Nejen že cítím obrovskou podporu svých blízkých a přátel, ale naplňuje mě také pocit, smysluplně se podílet na reorganizaci této života ochraňující složky. Pokusím se do policejní činnosti v přímém výkonu mé služby dát kus sebe, kus lidskosti. Budu se snažit s pachateli trestné činnosti jednat tak, jak nás to učí křesťanská morálka v souladu s policejní etikou. Chci mít na paměti, že každý pachatel je v první řadě člověk a že nikdo neví jakým způsobem se do svízelné situace katapultoval.

Chci dokázat, že nábožensky založený člověk má u policie své místo, že se dokáže prosadit bez ztráty svých ideálů. Přál bych si, abych nemusel během výkonu mého povolání nikdy použít zbraň a dokázal vždy zareagovat adekvátně v případě nutné obrany. Zároveň jsem ale kdykoli připraven zákon a život člověka chránit včetně použití všech donucovacích prostředků. K tomu ať mi dopomáhá Bůh.

8. RESUMÉ

Tato absolventská práce představuje policejní práci a zaměřuje se na osobnost policisty. Snažím se popsat jeho čtyři základní dimenze – psychologickou, sociální, biologickou a duchovní.

Na úvod se věnuji vztahu veřejnosti a policie a Střední policejní škole v Praze Hrdlořezích, kde jsem absolvoval policejní výcvik. V několika kapitolách uvádím výsledky z mého dotazníkového výzkumu mezi policisty a také části rozhovorů s odborníky z policejní profese, s kterými jsem se osobně setkal.

Na závěr absolventské práce se soustředuji na telefonní linku pomoci, která byla zřízena pro policisty, hasiče a jejich rodinné příslušníky. Doufám, že tato práce může dát odpovědi na otázky veřejnosti a obohatí všechny čtenáře, tak jako obohatila mě.

This diploma work presents the police working and focus on personality of policeman. I try to describe his four basic dimensions – psychology, social, biology and spiritual.

Preliminary I devote to relationship between public and police of Czech. Than I devote to the Police training college of the Ministry of interior in Prague, where I have passed the police training.

In a few chaps I have showed in results of my research among police officers a part of interviews with experts of police work too by witch I had met personally. (for example Joža Spurný, Jaroslav Nečas, Daniel Herman etc.)

In conclusion my diploma work I have focused on the Extension of help, which was constituted for not only police officers, but also for firemen and their family dependent

I hope that this diploma work will give the answer to the questions and enrich all readers as it has enriched me.

9. SEZNAM ZKRATEK

ZOP – Základní odborná příprava

PAČR – Policejní akademie České republiky

ZVS – Základní vojenská služba

OHS, MOP – Obvodní hlídková služba, Místní oddělení policie

ZPPP – Závazný pokyn policejního prezidenta

IZS – Integrovaný záchranný systém

10. Seznam použité literatury

Základní literatura

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 3.vyd. Praha: Portál, 2000, 256 str., ISBN 80-7178-475-3

LANGMEIER, Josef, KREJČIŘÍKOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2.vyd. Praha: Grada Publishing, 342 str., ISBN 80-7169-195-X

HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. 1.vyd., Praha: Portál 2000, 776 str., ISBN 80-7178-303-X

SMÉKAL, Vladimír. *Psychologie osobnosti, člověk v zrcadle vědomí a jednání*. 1.vydání, Brno 2002, nakl. Barrister a Principál, 517 str., ISBN 80-859-47-80-3

Autorský kolektiv. *Policejní deontologie - vybrané kapitoly společenských věd, sborník pomocných textů*, Praha 1999, vyd. MVČR, 2.vyd., str. 98

DUBOST, Michel. *Služobník pokoja*. Přel. I. Calpaš. 1. vyd. Bratislava : Lúč, 1995. ISBN 80-7114-243-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Praha 1999, Portál, 444.str., ISBN 80-7178-214-9

DOČKAL, Jan, *Člověk a svět*. Éthum. Jabok

Nepublikované prameny

P.N. – *Rozhovor s kriminalistou z Prahy I.*, 22.8.2005 (JMÉNO UTAJENO!)

MUSIL, Jan. *Policie na prahu nového tisíciletí. Výňatky z proslovu předneseného na slavnostním zahájení hlavního kurzu Středoevropské policejní akademie (MEPA) ve Vídni 24. února 2003*) Zdroj: TISKOVÝ SERVIS Odboru prevence kriminality MV, září 2003

Noviny a časopisy

POKORNÝ, Jakub. *Policisté se učí neuhnanout Romy*. *MF Dnes*. 28.7.2005, str. A/5

PETRÁŠOVÁ, Lenka. Nejvíce si vážíme lékařů a vědců. *MF Dnes*. 10.5. 2005, str.06

JUKL, Jan. Poslové zlých zpráv. *Blesk*. 16.3. 2003, s.20

HERZOGOVIÁ, Zuzana. Etické principy policejní práce.příloha časopisu *Policista měsíčník Ministerstva vnitra*. číslo 4/2002

KLIMEŠ, Jeroným. Korupce v policejní práci.*Psychologie dnes*.č.10/2005.,str.18,
Praha, Portál

ŠKOPEC, Jaromír. Osobnostní profil uchazečů o práci ve vězeňské službě. *České vězeňství*. č. 03/ 2005, str. 44 . dostupné také z

Internet

Konzultační a analytický institut Praha. *Transakční analýza*. dostupné z

http://www.aktip.cz/cs/o_nas/transakcni-analyza.html , Praha 24.10.2005

PUCHTA, Dalibor.*Biskupský mluvčí odchází k policii*.30.5. 2005.[online]. Praha
dostupné z

http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A050530_134237_domaci_lja

Intranet

Informační linka pomoci v krizi. Praha. dostupnost z počítačů Ministerstva vnitra a
Policie ČR

11. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Policejní vtipy

Příloha č. 2 Rozhovor s Danielem Hermanem

Příloha č. 3 Rozhovor s ministrem Bublanem

Příloha č. 4 Hodnocení posluchačů SPŠ MV Praha od Staršího třídy, Praha 2005

Příloha č. 5 Rozhovor s Jaroslavem Nečasem

Příloha č. 6 Etický kodex policisty ČR

Policejní vtipy

- 1) Proč jde policajt do garáže s pendrekem ? Jde dobít baterku.

- 2) Dva policajti na zastávce: „Pojedeme autobusem nebo půjdeme pěšky?“ „Záleží na tom, co přijede dřív.“

- 3) Dva policajti jsou na obchůzce a vidí, jak farář jede na kole a veze na něm bojler. „Co tam máte, otče?“ ptá se jeden. „No co bych měl, bojler!“ povídá farář a jede dál. Policajt, který se ptal, se teď ptá toho druhého: „Hele, ty víš co je to ten bojler?“ „To teda nevím, ale ty bys to měl vědět, tys přece chodil do náboženství!“

- 4) Jdou dva policajti po mostě a vidí lejno, jeden z nich se ohne, namočí prst, ochutná a říká: "Hm, lejno". Druhý se ohne, namočí prst, ochutná a říká: „Dovopravdy je to lejno, měli jsme kliku, že jsme do toho nešlápli“.

Rozhovor – D. HERMAN 14.10. 2005

- 1) *Když jsem se na Vás snažil získat kontakt, podařilo se mi to asi až po 20 min. usilovného telefonování, když mě z různých oddělení PČR přepojovali jeden na druhého. Až nakonec jsem dostal kontakt na arcibiskupství a Vaši asistentku Hanu Pohořalovou. Funguje tedy vůbec v současné době linka pomoci s Vaší účastí?*

Herman: Funguje nonstop, to je služba, která je začleněná přímo do kanceláře PP, i když je na detašovaném pracovišti z důvodů řekněme specializovaného charakteru této práce a myslím si, že to je na druhou stranu docela dobrý signál, protože ta linka je týmová záležitost. Tzn. nás je tam 5 na plný úvazek + někteří externí spolupracovníci protože tím, že je to nonstop 24hod.provoz, tak samozřejmě to má velké časové nároky a je třeba to zajistit širokou sítí spolupracovníků. Takže to že třeba někdo nezná spojení, nebo řada lidí nezná spojení to může být třeba tím, že to pracoviště není možná tak známé, ale to fungování tam je a dá se říci, že zájem o tyto služby je celkem značný.

- 2) *Z mého dotazníkového výzkumu na SPŠ MV Praha Hrdlořezy vyplynulo, že pouze 6 posluchačů ze 70 ti považuje Vaše působení na tel.lince pomoci za vyhozené peníze. Co hodláte pro těch „zbylých 64“ lidí v budoucnu udělat?*

H: Jak Vám říkám, je to týmová záležitost a k tomu aby lidé mohli pracovat v těch týmech krizové komunikace jsou určitá preferovaná vzdělání, mezi ně např. kromě medicíny, psychiatrie, psychologie patří také teologie. Tento paprsek v tom celkovém spektru zatím scházel a proto jsem byl osloven, abych se do toho zapojil. Tam nejde o nějakou práci, která by nějak vyčnívala z toho týmu, ale výslovně se tam doplňujeme na základě svého dosavadního vzdělání, na základě své dosavadní praxe. Takže myslím si, že každý, kdo má potřebu s námi komunikovat, se tam setká s profesionálním přístupem samozřejmě zabarveným tou profesní historií, kterou každý z nás má a to není tedy jediná činnost. Je to také nabídka jakési lidské profesionální blízkosti lidem, kteří to jakkoli potřebují. Není to jenom pro policisty, je to i pro hasiče, členy IZS a jejich rodinné příslušníky, ale samozřejmě také pro každého kdo se tam dovolá. Není možné člověku v krizi položit telefon, protože nepracuje u policie nebo není hasičem...

- 3) *Bohužel ale více než 1/2 dotázaných policistů nemá o této lince ani tušení! Jak se chcete zviditelnit?*

Děláte pro linku nějakou reklamu? Existují nějaké letáčky, web apod.? Linka už funguje téměř 3 roky a málokdo o ní něco tuší.

H: Na intranetových stránkách MV jsou docela obsáhlé informace. Jsou tam odkazy přímo na tuto linku, existuje celá řada propagačních materiálů v podstatě na všechna oddělení Policie ČR po celé republice. Samozřejmě, to co mi sdělujete je jistě důležitá informace, je to jeden úhel pohledu jakoby zvenku-ten je asi vždycky trochu jiný, než ten zevnitř, protože nám se tam ta podání scházejí a z toho celkem vidíme, že ta znalost tak malá není, protože velice často lidé, třeba operační důstojníci, nebo kolegové někoho kdo třeba je v zátěžové situaci obvolají a právě na základě nějaké reklamy nebo informace, kterou mají, tak třeba doporučují kolegům, aby se na nás obrátili nebo nám je přímo předávají nebo se ptají, co můžeme pro ty kolegy udělat, tzn. já nemám s té své praxe, že by ta znalost byla tak malá, ale samozřejmě ty informace, které říkáte, je třeba brát naprosto vážně, to je jistě důležité sdělení z venku.

Já jsem teda osobně prošel v rámci jakési praxe několik policejních oddělení a žádné letáčky či informace jsem nikde neviděl...

H: To je samozřejmě problém, který je možná v té distribuční síti přímo místní, že se to nedostane třeba k těm lidem, ale to nevím, ale od nás vím, že to dochází. Je tam u toho přímo můj kolega, který má tyto věci na starosti a jsou to tisíce informačních materiálů, které jsou prostě distribuovány, ale samozřejmě neznám ten informační dopad přímo na ta místa. Tady má u sebe jenom vizitky, ale existují mnohem větší plakáty, záložky, propisovačky, tedy celá řada různých materiálů, kde jsou ta čísla uvedena a jednak tedy z policejních zdrojů a stejná propagace také z hasičských zborů, tam to číslo je stejné.

- 4) *Proč jste si vůbec zvolil tuhle profesi?*

Já jsem byl osloven, právě proto, jak jsem říkal, že do té mozaiky nebo do toho spektra těch preferovaných vzdělání pro tuto práci kam teologické vzdělání patří dosud tedy nebyl nikdo začleněn. Byl jsem osloven odpovědnými osobami, které se na mě obrátili a zdálo se mi ta nabídka velice zajímavá a potřebná a vítal jsem také samozřejmě i lidsky možnost té změny, protože dosud jsem hodně pracoval se sdělovacími prostředky a ve sdělovacích prostředcích 9 roků jsem byl mluvčím české biskupské konference, což je doba na vykonávání práce tiskového mluvčího podle mého odhadu až příliš dlouhá.

Takže z takové té záře reflektorů a kamer je pro mě vítanou změnou spíš taková intimní práce od jednoho člověka k druhému. Takže i po této stránce je to určitá změna. Možná souvisí se středním věkem, nevím, ale každopádně ten impuls přišel ke mně zvenčí. Tato nabídka se ke mně dostala a zdála se mi natolik zajímavá, že jsem na ni odpověděl pozitivně.

5) *Potvrďte mi nebo vyvraťte mi mou představu o tom, že jste první duchovní působící ve službách PČR.*

Ne. Záleží na tom, jak se to vezme. První co se týká této specializované činnosti, tak ano, ale nikoliv u PČR. Protože v roce 2002 byla podepsána dohoda mezi MV a ČBK a Ekumenickou radou církví o participaci duchovních v rámci posttraumatických intervenčních týmů (PIP). Školením pokud vím prošlo 12 duchovních z různých křesťanských církví a 8 z tohoto počtu je začleněno aktivně právě do těch posttraumatických intervenčních týmů ve všech regionech ČR a jedná se o začlenění dalších. Takže jako první duchovní v rámci policie rozhodně ne, ale jako první v této specializované službě této krizové komunikace na lince ano.

Přesto se dá říct, že stále spolupráce duchovních a policie v plenkách...

H: Samozřejmě že je to určitý začátek, i když jsou už tady ty 3 roky praxe, hledají se cesty. Možná je to trošku za těmi plenkami, ale rozhodně ne zas až tak daleko.

6) *Jak myslíte, že se v budoucnu bude vyvíjet působení duchovních u policie? Proč tady není zažítá funkce kaplanů podobně jako v AČR?*

Myslím že pěci jenom jsou tady určité rozdílné momenty, i když pochopitelně je na druhou stranu několik shodných prvků. Ti duchovní, kteří v rámci policie pracují nebo působí nejsou rozhodně policejními kaplany, ale právě na základě svého vzdělání a na základě své lidské rudice byli osloveni proto aby se zapojili proto v nějaké podobě do té služby. Takže myslím si, že tam spíše jde o to vzdělání a o ten specifický úhel pohledu na tu službu, než o nějakou čistě duchovenskou praxi. I když pochopitelně, a to mohu říct z vlastních zkušeností je nemalá řada policistů kteří přicházejí s otázkami, které jsou vysloveně toho spirituálního charakteru, ale není to jako hlavní poslání být kaplanem, to rozhodně ne. Ale spíš obohatit o tu duchovní, spirituální dimenzi celkové spektrum té nabídky.

7) *A to je právě má další otázka. Setkal jste se vůbec už s nějakým případem volajícího policisty, který měl problémy s duchovní dimenzí nebo který chtěl vyloženě mluvit s duchovním?*

Setkal jsem se s tím v mnohem větší míře, než jsem to před svým nástupem předpokládal. Pochopitelně, já se musím držet hranic určité intimity, takže nemůžu tady konkrétně nějak sdělovat o koho se jedná a s jakými otázkami se na nás obrací, ale jak říkám, je to větší počet, než který jsem původně čekal.

Jaké to jsou ve většině případů problémy, pokud o tom lze alespoň trochu hovořit. Týkají se spíše jejich osobního duchovního života nebo spíše např. terorismu, islámského fundamentalismu.

Často to ani není možná v kategorii problémů, ale spíše v kategorii prohloubení vzdělání anebo jakéhosi osobního zájmu. I to, co jste teď pojmenoval přímo, můžeme-li si dovolit použít ten Huntingtonův termín „střetu civilizací“ tak samozřejmě tam roli hraje. Přicházejí i lidé, kteří se přímo konfrontují s těmito otázkami a vnímají že třeba i díky tomu bývalému informačnímu embargu, které komunistický režim uvalil na toto téma prostě ty informace nemají dostatečně hluboké a chtěli by si je doplnit, takže i to tam hraje roli

8) *Pokud nábožensky založený policista použije v NO zbraň a usmrtí člověka. Vše bude v souladu se zákonem, ale zhroutí se a zavolá na Vaši linku, jakou radu mu dáte?*

H: To je asi velice obtížné říkat takhle od zeleného stolu. Tam vždycky záleží na konkrétní situaci, ale pochopitelně adekvátní obrana zná i to silové řešení- to je naprosto v souladu i s křesťanskými morálními principy. Tam není nějaký problém zásadní. Je to vždycky velký problém lidský, to ano, ale pokud jsou tam splněné ty předpoklady, tak tam morální problém nějaký zásadní nenastává.

Setkal jste se s velkým počtem věřících policistů, resp. lidí u této složky, kteří jsou jaksi zakotvení ve víře?

H: ono je obtížné, hovořit o tom, kdo je věřící. Já samozřejmě vaší otázce rozumím, ale to se týká celé naší společnosti. Myslím si, že je tady drtivá většina lidí, kteří tady mají nějaký vztah k vertikální dimenzi našeho života. Tím neříkám, že se identifikují s nějakou církví nebo náboženskou společností, takže se setkávám mohu říci skutečně s velkým počtem převážnou většinou lidí, kteří mají nějaký vztah k tomu spirituálnímu a samozřejmě podle mého odhadu adekvátní část z nich, tzn. asi 1/3 se i cítí nějak konfesně identifikována s nějakou církví.

Myslíte, že je to užitečné pro policii, aby v jejich složkách působili lidé s duchovním zaměřením?

Já si myslím, že duchovní dimenze je určitě obohacením té komplexity života a nemůže být na škodu. Samozřejmě ale záleží na tom, co to je v praxi, že. Protože ta duchovní stránka života může mít

velice různé podoby, ale pokud je to kvalitní kultivovaný duchovní život, tak to může vést jenom k obohacení i té pracovní stránky.

9) *Přesto při přijímacím řízení, které jsem vykonal, mi policejní psycholog sdělil, že už několik studentů teologických fakult vyloučil, jelikož po nikom z nich policie nežádá, aby během výkonu kázali evangelium. Jaký na to máte názor?*

H: Tak já se domnívám, že odpovědí samotnou a asi největší asi je, že na špici celého tohoto organismu stojí člověk, mám na mysli ministra Františka Bublana, který sám je věřícím, praktikujícím křesťanem a sám tím vydává jakési svědectví o tom, že to vůbec nemůže být v nějakém rozporu ale naopak, jak jsem řekl, to může být obohacením. Samozřejmě neznám konkrétní znění otázek, neznám motivy toho člověka, o kterém hovoříte, ale samo o sobě objektivně vzato si myslím že náboženská víra, tedy zdravá, kultivovaná, dobře rozvíjená, nemyslím tím samozřejmě pseudonáboženské směry nebo nějaké sekty apod. věci, nedovedu si představit, kde by to bylo chápáno jako zátěž, jenom naopak.

10) *V časopise Policista v č. 3/2003 je uvedeno, že: „členové týmu linky pomoci tvoří dobrovolníci, což znamená, že služba na lince je mimo rámec jejich pracovních příležitostí.“ Je tomu opravdu tak?*

H: Ne, to se změnilo, to se změnilo zhruba na přelomu roku 2004/2005 a také i právě změna charakteru té práce je jedním z důvodů, proč jsem byl osloven i policejním prezidentem. Ta služba se profesionalizovala a ta externí spolupráce je jenom doplňkovým momentem, ve chvílích kdy prostě, jak jsem již řekl té 24hod. služby na základě třeba zákonné pracovní doby to obsadit těmi členy, pevnými členy toho týmu.

11) *Co udělat proto, abychom zvýšili morální kredit lidského materiálu u policie?*

Já jsem přesvědčený, že policie, stejně jako kterákoliv jiná instituce je pouze obrazem reality společnosti, jejíž jsme součástí. Ta úroveň, řekněme morální, kulturní i duchovní je ve společnosti prostě taká, jaká je. A je třeba se jistě snažit ji kultivovat ze všech možných stran. Jistě tam naprosto zásadní úlohu hraje rodina a formace v rodině. Pokud je zdravá, fungující rodina je mnohem větší předpoklad zdravého vývoje dítěte, nového jedince, než pokud tomu tak není. Tím neříkám, že to ta tak nikdy jindy nebo jinak být nemůže. Pak tam samozřejmě hraje úlohu škola, volnočasové aktivity, no a samozřejmě i právě ta otázka občanské společnosti, do které patří nejrůznější zájmová činnost, kulturní, duchovní aktivity. Myslím si, že těch 16 let od listopadu 1989 se udělal veliký kus práce směrem ke kultivaci úrovně naší společnosti. Jistě jsou stále rezervy, ale myslím si, že půjdeme –li tím směrem, kterým právě jdeme otevření určitým evropským tradicím a standardům, tak že je to směr správný. a je to otázka i určitého generačního přerodu, kdy ta naše společnosti se znovu jakoby napojí na určité kořeny, z kterých vlastně naše země po celá staletí čerpala a to co ji vytvářelo, tak to tady stále je a myslím si, že ten prostor, takový jakýsi mrtvý komunistické totality bohužel zanechal ovoce. A asi bychom popírali pedagogické zákony, kdybychom tvrdili, že to žádné stopy nezanechalo. To byla cílená devastace společnosti i člověka. Takže pochopitelně to je věc 2 generací a minimálně 2 generace bude zase ta obnova trvat

12) *Takže souhlasíte s rčením, že obraz policie je zároveň obrazem společnosti, event. stavu rodiny v ní?*

Určitě ano, stejně jako kterékoliv jiné společnosti nebo kterékoliv jiné instituce ve společnosti. Myslím si, že ten nejdůležitější základ je v rodině.

Má vůbec policie z čeho vybírat mezi uchazeči v současné době?

H: Tak já bohužel neznám čísla, počty uchazečů. Ale protože právě ta anonymní linka pomocí v krizi je součástí kanceláře, kde mimo jiné také procházejí nabídky volných míst, tak vidím, že ten zájem o práci u policie je celkem značný. Tam se mi zdá, že jaksí je z čeho vybírat, ale bohužel celková čísla neznám, takže kvalifikovaně se nejsem schopen k té otázce schopen vyjádřit.

13) *Myslíte že má policie u veřejnosti respekt současné době?*

Myslím si, že u části společnosti má a u části společnosti nemá a asi nikdy mít nebude, protože je to instituce a to právě ta moje práce v médiích v předcházejících letech mi jasně ukazuje, že žádná instituce nemůže počítat s tím, že se bude těšit všeobecnému respektu drtivé většiny obyvatelstva. Je to samozřejmě i do jisté míry díky sdělovacím prostředkům, které se vždycky zaměřují z principu své práce na věci, které nefungují. Není zajímavé, když tramvaje jezdí, je zajímavé, když tramvaje jezdit přestanou, že. Takže touto optikou to oko kamery představuje i policejní práce. Vždycky se tam zaměřuje na to, co se nepodařilo, na to co nefunguje. Je to, já to při různých setkání s občany říkám, je to podle mého názoru příliš černě líčený obraz, který neodpovídá té realitě, jaká je. Takže ten respekt, který policie

má hodně záleží na její věrohodnosti a kvalitě její práce. A myslím také, že je to hodně také v rukou toho týmu, který policii tvoří, aby společnosti vnímala tu realitu co nejlépe.

14) Jak lze vůbec zlepšit její mediální obraz?

H: Já jsem přesvědčený zase na základě své mnohaleté praxe v médiích, že jediným skutečně efektivním „public relations“ je vlastní věrohodnost a poctivost. Pokud toto nebude a pokud se lidé nebudou setkávat v každodenní praxi s takovýmto přístupem ze strany policie, tak je jakékoliv budování mediálního obrazu policie předem odsouzeno k nezdaru. Pokud ta zkušenost bude převážně pozitivní, tak si myslím že je zaručeno, stále lepší chápání a vnímání práce policie v naší společnosti.

Co říkáte v této souvislosti na policejní zásah na Czechteku?

Já jsem samozřejmě sledoval celou tu záležitost jednak z těch otevřených zdrojů a jednak protože jsem spolukoordinátorem nebo administrátorem intranetového diskusního fóra mezi policejní veřejností a vedením PČR., takže tam bylo velké množství příspěvků na toto téma. Samozřejmě pokud se zase na to podíváme jenom optikou sdělovacích prostředků, ty se soustředili na momenty, které byli nějakým způsobem zvláštní, senzační, kontroverzní. Myslím si že to, že tam byla odvedena důležitá a poctivá práce, tak to už samozřejmě nebylo zajímavé. To, že tam byla snaha chránit zákony, že tam byla snaha dialogickým způsobem nějak předejít nějakému silovému řešení, o tom se nehovořilo. Představovala se jenom jedna část celé té akce a ta další nikoliv. Takže, myslím si, že kdokoliv, kdo byl měl zájem se obeznámit s celkovou problematikou kolem této situace, takže musí pochopitelně se dopídit k těm materiálům, které třeba PP vydalo na toto téma, aby si mohl nějakou celkovou objektivní situaci nebo obraz vytvořit a ne být odkázán jenom na média.

15) V y sám byste se přihlásil jako adept, uchazeč o práci k policii v přímém výkonu?

Upřímně řečeno asi ne, protože minimálně si myslím, že bych nebyl schopen splnit ty fyzické limity, s kterými jsem se obeznámil a těmi parametry, které tam jsou a myslím si, že bych neprošel...

16) Poslední doplňující otázka: Jak vnímáte současný problém náboženského extremismu? Dá se proti němu nějak bojovat?

Rozhodně je to vážný problém. A opět bojovat pozitivní cestou především v oblasti prevence. Budovat kvalitní, zdravý náboženský život, kvalitní, zdravou náboženskou praxi, to je myslím si ta největší obrana a prevence proti pseudonáboženským a škodlivým jevům, které reprezentují především některé sekty, resp. všechny sekty a některé společnosti, které se jenom za náboženské vydávají a ve skutečnosti jim jde o obyčejný byznys.

Může policie vůbec proti náboženským fundamentalistům nějak bojovat?

No určitě, pokud je jejich chování v rozporu se zákony té které země, tak je to dokonce její povinnost.

Policisté ale nemají vůbec žádné vzdělání v této oblasti, nerozumí tomu problému...

To je samozřejmě ano, to je skutečně velká zátěž. Já myslím, že toto je určité specifikum naší české reality, o tom už jsme hovořili. Tedy že po dobu 40ti let bylo na toto téma uvolněno informační embargo, takže bohužel ta znalost je na nižším stupni, než je normální evropský standart.

František Bublan, Příloha č. 3

Pokud byste se setkal s mladým vysokoškolsky vzdělaným člověkem a chtěl byste ho přesvědčit, aby rozšířil řady policie, jakými argumenty byste ho přesvědčil a motivoval? (když je všeobecně známo, jak špatný má policie v současnosti mediální obraz, potýká se s nízkým platebním ohodnocením kvalifikovaných lidí, existuje několikaletá nejistota v novém Služebním zákoně apod.)

Bublan: Mnoho otázek, které mi kladete, nepatří přímo do mé působnosti, jde především o policejní školství, nicméně se pokusím alespoň částečně odpovědět. Musím však uvést, že rezort MV je hodně obsáhlý a problematika PČR je jednou z mnoha částí tohoto rezortu. Je však hodně viditelná a zranitelná, proto chápu to spojení ministr vnitra – policie.

Příliš bych ho nepřesvědčoval, jenom bych nabídl možnosti uplatnění. Povolání policisty by mělo být celoživotním skoro posláním, z toho důvodu kladu důraz na vlastní rozhodnutí, nikoliv jenom nějaké přemlouvání nebo slibování. K tomu, jak vnímá veřejnost policii, přispívá každý policista sám svým konáním, vystupováním a nasazením.

Myslíte, že je reálné snížit v ČR kriminalitu podobným způsobem jako se to povedlo v 90. letech starostovi New Yorku R. Giulianiemu na základě filosofie nulové tolerance? (pod jeho vedením klesla kriminalita ve městě o 40% a počet vražd o 30%!)

Bublan: Nulová tolerance nesníží kriminalitu na nulu. Umím si samozřejmě představit masivní nasazení všech bezpečnostních složek např. v ulicích Prahy po dobu třeba několika měsíců, čímž by se změnila statistika některých trestných činů. Otázka je, co by nastalo, až by tato opatření pominula? Policie vykazuje dlouhodobě pokles některých trestných činů, letos se např. snížil počet krádeží aut, vražd a jiných skutků. Domnívám se, že je lepší a stabilnější postupovat důsledně a nesmlouvavě (to je také nulová tolerance) a především trvale ke kriminalitě všeho druhu. Ostatně statistiky neovlivňují jenom policisté svou činností, ale především stav společnosti..

Jaký zaujímáte postoj k sebevzdělávání policistů? (Nejen já mám zkušenost s policejního prostředí, že pokud policista nestuduje zrovna Policejní akademii, ale přihlásí se iniciativně na jinou VŠ, podmínky v práci, včetně nadřazených nejsou vůbec nastaveny tak, aby v sebevzdělávání policistů vyšli vstříc, ale prakticky jim to znemožňují!)

Chystáte také nějakou kvalitativní změnu v policejním školství?

(Jeden z odcházejících právníků ze SPŠ MV Praha, Hrdlořezy mi v rozhovoru sdělil, že:

„Systém na policejních školách vychovává lidi bez vlastního názoru, potlačuje zdravé sebevědomí a deptá je. Klade důraz na biflování učiva a nijak se nehodnotí mravní úroveň jedinců.“ - praxe je taková, že během ZOP dostanete vyšší trest za nošení jiné barvy ponožek než za rýhání a používání vulgarismů při výuce! Podle řady posluchačů ZOP Hrdlořezy je vojenský režim a atmosféra ve škole nesnesitelná a velmi deprimující.)

Bublan: O policejním školství už mám mnoho negativních informací, připravují se změny v systému výuky i personální. Je to vstupní brána do policie. Jaké návyky a myšlení je nastoleno na začátku, takový je i přístup k práci v dalších letech a chování policisty.

Policista, který poctivě odvádí svou práci, snaží se o sebevzdělávání, vyznává morální hodnoty atd. je stejně ohodnocen jako policista, který svou práci vykonává nezodpovědně a je úplným opakem! Jak na tyto situace reaguje nový Služební zákon a jak byste je řešil Vy? (Práce u policie je pak často nemotivující a frustrující.)

Bublan: Nový služební zákon dává policistům jistotu ve zvýšeném základním platovém tarifu podle funkce a pozice, kterou zastávají. Další složkou platu je osobní ohodnocení, které by mělo mít výraznější podobu a mělo by být motivující částkou v platu policisty. Samozřejmě vzdělání, chování a další vlastnosti policisty jsou atributy, které rozhodují při jeho povyšování do vyšší funkce a jsou základem jeho kariérního růstu.

Proč není v novém Služebním zákoně ukotvena klauzule o povinnosti opakovaně vykonat psychologické vyšetření během přímého výkonu každé 2 roky? (Tuto variantu už několikrát navrhoval PhDr. Nečas a mělo by se tak předejít a zabránit deviantnímu chování některých problematických jedinců.)

Bublan: Psychologické testy jsou dobrým pomocníkem, neodhalí však všechno. Nejsm si jist, zda by opakování testů každé dva roky splnilo svůj účel. Je třeba, aby se vedoucí pracovníci více věnovali svým podřízeným a v případě nějakých pochybností nařídili podstoupení psychologického testu, již zaměřeného na určitý jev (např. zvýšená agresivita apod.)

Jak je podle vás možné, že povolání policisty je v žebříčku nejprestižnějších povolání v ČR na 20. místě? (Před ním je soustružník a za ní je kněz. (výzkum byl proveden v květnu 2005, dle agentury SC & C pro MF Dnes)

Bublan: Povolání policisty nikdy nebude na 1. místě. Ve společnosti stále doznívá negativní postoj ke „švestkám, fíglům, policajtům“ apod. Je to dlouhodobý proces, jehož pozitivní vývoj si policisté někdy kazí sami.

Proč u Policie ČR není zařítá funkce kaplanů jako např. u AČR? (podle D. Hermana, který působí na lince pomoci pro policisty se na něj obrací překvapivě velký počet policistů, kteří mají osobně nevyřešené otázky k duchovní dimenzi.)

Bublan: Domnívám se, že je jedno, zda máme kaplany nebo duchovní, psychology a jiné pracovníky, kteří vykonávají stejnou funkci. Důležité je, aby to fungovalo a zde jsme ještě na začátku.

Co současná osobnost policisty v ČR podle Vás nejvíce postrádá?

Bublan: Na to se nedá jednoznačně odpovědět. Někomu chybí větší elán do práce, někomu více invence, někomu více sebedůvěry a sebevědomí, někomu je cizí sounáležitost s policejním sborem atd.

Co Vám osobně dalo studium Cyrilometodějské fakulty a proč jste si nakonec zvolil tuto profesi?

Bublan: Teologické vzdělání je podle mého soudu hodně obohacující především v oblasti psychologie, mezilidských vztahů, historie, filozofie života, stupnice hodnot a pohledu na svět. Dalo mi hodně.

Má podle Vás u policie místo nábožensky založený člověk? (při psychologických testech mi bylo sděleno, že ode mě nikdo nežádá, abych u této složky kázal evangelium a převracel prostitutky na víru.)

Bublan: Nábožensky založený člověk nemusí být ten, který na každém roku káže evangelium. Nerozlišuji lidi na náboženské a nevěřící, ale na lidi, kteří dovedou to, co mají v sobě dobrého zužitkovat ve prospěch ostatních a na sobce, kteří se starají jenom o svůj prospěch a někdy falešně i o svoji vlastní spásu.

Na závěr bych se rád zeptal, kdy jste se naposledy zúčastnil nějaké bohoslužby?

Bublan: Navštěvuji bohoslužby každou neděli, někdy zajdu i k bratrům evangelíkům, před několika dny jsem byl na ekumenické bohoslužbě ve vojenském kostele, která byla sloužena za vojenské veterány.

POSUDEK

Martin Ludvík, posluchač 26. běhu ZOP, učebna 1 H, SPŠ MV v Praze

Stáří 20 let. Stržm. M. Ludvík je poměrně dost svými vlastnostmi a schopnostmi kombinovaná osobnost. Pochází z dobře situované rodiny, je bystrý, inteligentní a fyzicky dobře disponovaný. Studijní výsledky má velmi dobré, všechny předměty zvládá bez obtíží. Velmi se mu daří v tělesné přípravě, sebeobraně a střelectví, to ho baví. Na druhé straně tohoto vcelku pozitivního extrému se nachází kardinální absence etiky, vnitřní kázně a disciplíny. Je velmi narcistický a samolibý se silně egocentrickými sklony, vykazuje znaky arogance. Slovo pokora a smysl pro řád jsou pro něj prázdné pojmy. Je pyšný na to, co činí, jakoukoli nařízenou činnost bere jako nutné zlo a dává to ostatním náležitě najevo. Velmi si zakládá na svém zvevření, je mu jedno, co si něm druzí myslí, pohrdá jimi. Jeho vlastní filozofií je nenechat se svazovat konvencemi, je individualista, není ochoten pracovat pro kolektiv. Od počátku studia měl problémy s respektováním autority kteréhokoli stupně, neboť jimi zcela ukázkově pohrdá. Časté napomínání ze strany vychovatelského a učitelského sboru ohledně neukázněného udržování svého zevnějšku a užívání nevhodných módních doplňků nebylo dodnes zcela vyřešeno. Za celou dobu ještě ani jednou, navzdory jeho služebním povinnostem nenahlásil staršímu učebny ani jeho zástupci odchody ze třídy, návštěvy u lékaře a ani jinou nepřítomnost. Prostě se samovolně vytrácí. Nástupy příliš nerespektuje, nastupuje neochotně nebo až po napomínání. Ve tvaru při přesunu bývá vzadu, avšak často jej nedrží, vybavuje se s ostatními a zdržuje se. Tvar také často opouští bez dovolení a odchází si např. koupit něco do obchodu. Ve třídě někdy vyrušuje, nebo naopak pro něj není problém bezostyšně spát na lavici. Jeho přístup k práci je tristní, úklid na pokoji či WC pro něj znamená absolutní potupu, ponížení. Za nepořádek na pokoji již byl několikrát kárán. Elementární základy slušného chování postrádá i např. při vstupech do jiných, pro něj cizích pokojů; vchází suverénně, nikdy neklepe, na upozornění tohoto problému odsekává, ignoruje. Jako dokonalé pohrdání všemi ostatními absolventy i školícím personálem dokazuje téměř každodenním předbíháním těchto lidí ve frontě na oběd. Jeho zvýšená intenzita projevů vulgárnosti je nezbytnou součástí jeho asociálního chování. Zakládá si na kultu fyzických dispozic, má též částečně latentní sklony k agresivitě. Je to člověk, který rád dělá naschvály, veřejné urážky nadřízeného je schopen aplikovat bez jakékoli mravní syntézy a sebereflexe.

Stržm. M. Ludvík ví dobře, že za své morální prohřešky je téměř nepostihnutelný. Bohužel takto s sebou strhává některé jedince, kteří se tímto způsobem na začátku neprofilovali. Není vyloučeno, že M. Ludvíka přivedla do řad policie touha posílit vlastní ego spolu s příslušnou mocí. Je s podivem, že takovíto jedinci s tímto sociálním handicapem bez splnění elementárních postulátů sociální a profesní koexistence a bez potenciálu pro budování „firemní kultury“ Policie ČR dokážou projít baterií přijímacích psychologických testů. Je však možné, že za určitých okolností dozraje a ozdraví tak svůj zaprášený žebříček hodnot. Není známo kdy a kde se tato osobnost domodeluje, ale s multisignální jistotou lze identifikovat, že tady na SPŠ to určitě nebude.

V Praze dne: 11. června 2005
starší učebny 1 H

stržm. Petr Nalev
policejní inspektor

Rozhovor s PhDr. Jaroslavem Nečasem

Nevím, zda se na mě z loňského listopadu pamatujete. Říkal jste mi tehdy, že „věřící“ člověk to nemá u policie jednoduché a že je dost možné, že dříve či později narazím. Během uplynulého roku na SPŠ Hrdlořezy se mi přišlo pak několik posluchačů svěřit se svými osobními problémy. Jak se vlastně díváte jako policejní psycholog na možnosti působení nábožensky zakotveného člověka u PČR?

Nečas: Pokud je někdo věřící, tak má stejné šance u policie jako nevěřící samozřejmě. Pokud je někdo homosexuál, tak je na tom stejně, dá se říct. Je otázka na kolik určité zaměření, např. homosexuality, popř. víry, může ten background, který je kolem takového člověka vytvářen i specifikovat. Tzn. že v rámci věřícího může existovat člověk, který se rozhodně tzv. páchat dobro. Podobně jako u např. samaritánů se zjišťuje, že mají vyšší stupeň agresivity, než ty ostatní, přesto, že by se to nepředpokládalo. Protože tito lidé jsou prostě nekompromisně rozhodnutí bojovat se zlem. Proto vstupují do policie. Kdyby jim nešlo o boj, ale o pomoc, tak se orientují často do charitativních oblastí a jinde. Velmi často tedy bývá tato složka velmi extrémní, až inklinující k psychopatickým projevům, abnormální osobnosti, které se pak snaží v rámci svého kolektivu velmi vlezle a nepříjemně na své kolegy. Stejně tak ve vazbách oslovují vězně, dávají jim číst nějaké knížky atd, přestože to není doporučováno. Už jsme se museli s několika takovými lidmi rozloučit, proto jsem v tomhle ohledu opatrný. Pakliže zjistím, že člověk vykazuje normalitu, jakýsi profil, který odpovídá policistovi, tak v tom nevidím nejmenší problém, to je v pořádku. Taci lidé potom nadělají více škody než-li užítku.

Kolik % lidí neuspěje při psychotestech?

To bych asi nerad říkal, ale řekněme, že to může asi taková polovina. Samozřejmě, že to kolísá, někdy je období, kdy to neudělá nikdo, někdy je období, kdy je to jaksi lepší. Je to dáno řadou faktorů na trhu práce.

Proč se mohou psychotesty absolvovat nejdříve po 2 letech?

No je to podle mého názoru poněkud nešťastně stanovená doba, která by spíše měla chránit psychology, než klienty. Já ji sám rád nemám. Je pravda, že pokud vznikne jakýsi nácvik na jisté intelektové testy, tak se předpokládá, že to člověk bude dělat snadněji. Ale není zase problém tyto testy stejně si sehnat. Takže já ty 2 roky rád nemám. Pravda je také, že já osobně, pokud mohu, tak tento termín zkracuji, pokud se mi jeví. Ale pokud někdo nezná pravopis, je nezralá osobnost a lze předpokládat, že jeho handicap je tak velký, že pravděpodobně nedává naději na to, že by se mohl zlepšit v krátkém čase. Tak je potom tento termín dobrý, že nezatěžuje policii dalším a dalším vyšetřením, dokud to neudělá a tomuto člověku řeknu, že se nebude hodit nikdy do policie. Ale on se mnou nemusí souhlasit a za 2 roky se může přihlásit a může se stát, že já se budu v tomto smyslu budu mýlit a budu rád, že jsem se mýlil, protože ten člověk dozrál.

No a taky mnoho lidí bere psychologické vyšetření jako zkoušku, jako něco, co by měli zvládnout, co by se měli naučit, nikoli jako odraz vývoje jejich psychiky, stavu jejich psychiky. A v tom momentě berou psychologické vyšetření tak, že když ho nezvládnou, tak by ho dělali na opravný termín, což je vlastně nesmysl. Protože se sice po čase mohou naučit odpovědět na otázky, ale to nebude mít nic společného s jejich zralostí.

Proč se neopakují psychotesty u policistů ve výkonu také po 2 letech?

Je to obrovská chyba. Měli by se opakovat. Jsem jednoznačně pro. Ne snad zase univerzálně, to bychom byli přehlceni, ale jsou prostě jednotky, které jsou zatíženy takovou náročností, že lze předpokládat dokonce, že dojde natolik k profesionálním deformacím, že tyto testy jsou nesmírně důležité. Samotný problém spočívá v tom, že sami jednotky nevyužívají možností a neposílají na vyšetření sami své problematické policisty k psychologickému vyšetření. Tzn. že ten člověk pije, ten se hroučí, má sklon k sebevraždě a přesto se to jaksi utahuje, tzv. kryjí kamaráda, aby to nevyšlo ven. Takže už pro toto riziko by měli být stanoveny tyto testy. Kromě toho tyto testy mají další obrovský význam, nejenom to že toho člověka potvrzují ve funkci, ale vlastně on se setkává s psychologem, on se s ním setkává prakticky ve funkci, to psychologické vyšetření už nemusí být zaměřeno na intelekt, tak jak při přijímacím řízení, což je protivná zkouška pro každého, ale mohou být zaměřeny víc na osobnost a měli by vlastně vždycky končit dlouhým pohovorem, kde se ten policista do ví, jak je na tom, srovná se jeho vyšetření

s předchozím vyšetřením, v čem má posun, v čem naopak zatuhnul, v čem je zranitelnější atd. Takže se naváže komunikace která v případě toho, že tento člověk přijde do náhlé krize, je daleko pravděpodobnější že se obrátí na psychologa a že ho požádá o pomoc, než když si vzpomíná marně, že byl před několika lety u nějakého psychologického vyšetření.

PP pro časopis Policie loňského roku řekl: „P je pro nás nepopsanou stránkou. My vlastně nevíme, jaká je jeho skutečná motivace k práci u policie. Nepoznáme, zda má skutečný zájem, jde mu o peníze, řeší nějaký svůj momentální problém apod. Nevíme, jak se bude chovat v zátěžových situacích byt' absolvoval psychotesty. Realita policejní praxe je něco zcela jiného než jakýkoliv rozhovor u psychologa.“ Co tedy vůbec testy odhalí a co nikoli?

Ti kteří neprojdou psychotesty, tak kdyby jimi prošli, tak já se děsím téhle představy. To jsou lidi, kteří opravdu na to nemají a samozřejmě neví, že na to nemají. Ale lze říct, že řada lidí, asi tak jak se koktavý hlásí mezi hlasatele rozhlasu a ti kteří mají cinklé oko, tak se hlásí mezi modelky, tak stejně tak lidi, kteří trpí úzkostí, bojí se, kompenzují si tady ty strachy sledováním thrillerů a Ramba apod. mají dojem, že všechno se vyřeší vstoupením do policie. Policie jednak ochrání své lidi lépe než civily a jednak se tam naučí bojovat s úzkostí, čemuž nikdy nedojde samozřejmě, tam se úzkost znásobí a zvětší. Na druhé straně je pravda, že motivace se těžko zjišťuje, protože představa každého člověka o tom, co bude znamenat jako policista je jiná a vždycky dochází k jakési deziluzi. Míra té deziluze se do jisté míry rozpoznat dá. V podstatě ty psychotesty vytvářejí jakýsi hrubý filtr, který dle mého názoru by snad možná mohl i tentýž psycholog doladit v okamžiku, kdy by nebyly periodické testy. Přinejmenším by měl policista projít ještě jednou doplňkovými psychotesty a sice po době, která uplyne, resp. na dobu neurčitou, dá se říct. Po tomto období by měl být stvrzen dle mého názoru psychologem, který by s ním z hodnotil celou tu dobu. A mělo by to i motivační význam v tom smyslu, že vlastně za tu dobu, než se tam ten policista dostaví, např. za 1 ½ roku, by ten policista dostal ke splnění určité úkoly - co má ze sebou udělat, jakým způsobem má být autonomnější, jakým způsobem nemá přehánět svou aspiraci a mnohé další. Takže vlastně ten policista, aby obstál v té druhé části psychotestů, které ho opravdu ustanoví do služebního poměru na dobu neurčitou, tak věřím tomu, že by navštěvoval toho psychologa a kontroval by si, zda je ten jeho vývoj a přístup správný. Podle mého názoru by se jednalo o vysoce efektivní způsob, jak adjustovat mírně problematické jedince do systému policie.

Mám zkušenosti s policejním kolektivem, kde nejsou ojedinělé časté vulgarismy, rthání při přednáškách, focení si brutálně zavražděných osob na digit. fotoaparáty, policisté si kradou navzájem. Tito lidé nerespektují autoritu, setkáváme se často s absencí mravních norem u některých jedinců. Jak si vysvětlujete, že sérii psychotestů úspěšně absolvují uchazeči, kteří mají sklon k alkoholismu, rasismu? No to ale mluvíme o dvou různých termínech. Jestli Vám něco říká návštěva Zimbarda, který tady byl minulý týden. To je člověk, který zasvětil celý život tomu, co se děje s člověkem, když se dostane do špatného a neadekvátního systému.⁶³ Takže já sám jsem přednášel v Hrdlořezích, já sám ty jedince tam hodnotím za velmi sympatické a charakterní lidi, ale ti tam byli pouze krátce. Takže jí osobně jsem přesvědčen o tom, že pakliže tito lidé projdou určitým „brainwashinkem“ nebo jak bych to nazval, prostě určitým pobytem v Hrdlořezích, tak zhrubnou už mnozí z nich a odpadnou. Já sám jsem jim to při výcviku říkal, že to zřejmě tak dopadne a snažili jsme se dělat 3 dny hodně proto, aby si dokázali vytvořit právě ten nácvik těch zpětných vazeb o kterých hovořil Zimbardo. Takže tito lidé jsou možná odborně vzdělávání, ale nemají imunitu proti určitým excesům, se kterými nepočítají, jako např. korupce. Nejsou na to cvičeni. Stejně tak, jak jim tam vytvářejí hodnotový systém...ted' jsem hovořil s vedoucím personálního odboru na MV, jakým způsobem lze kontrolovat zavádění nové vzdělávací soustavy v policejních školách. Je tady vyškolená armáda psychologů, ale nezdá se, že by byli tímhle návrhem nadšeni. Nový vzdělávací systém by měl mít řadu mechanismů, který otevírá tzv. kompetence, ale je otázka, na kolik jsou lidé, kteří jsou na těch zopkách schopni tady tento mechanismus užívat. Zvlášť ti, kteří nemají učitelské vzdělání, ale jsou to důstojníci a pakliže by toho měli využívat tak plnohodnotně, jak je toho potřeba, o to dříve bych předpokládal jejich brzké zhroucení a o to dříve by potřebovali psychologa.

Dá se vůbec zjistit nějakým způsobem absence mravních norem u některých jedinců?

Velmi obtížně, velmi obtížně. Já na to mám pouze metodu „doplňování vět“, ale jsou to přibližné záležitosti a myslím si že je to iluzorium. Svědčí o tom testy NBÚ, kde byl dán požadavek, aby se tam měřila jakýmsi způsobem loajalita a další fenomény. Ale já můžu sice zjistit, že ten člověk má vysoký stupeň loajality, ale nevím jestli k úřadům anebo k podsvětí. Takže je to nesmírně obtížné a může se to týkat rasismu a čehokoliv. Takže toto se zjistit přímo nedá, dá se říct. Ten člověk bude úspěšně lhát jo, protože ví, že se to říkat nemá. Ale co se dá zjistit, něco, co z toho vyplývá nepřímě. Tzn. jestliže se zjistí u toho člověka nízké sebevědomí, tak lze předpokládat, že ho bude kompenzovat negací svého okolí. Tím pádem vzroste jeho sebevědomí, jo? Když já budu o každém říkat, že je idiot, tím pádem budu říkat o sobě, že já nejsem. Tzn. vlastně diskriminace okolí vede k daleko většímu pocitu sebejistoty. Pokud sebejistotu nemám, tak vlastně musím diskriminovat okolí, abych ji získal, pokud jsem v represivních složkách.

Má policie v současné době z čeho vybírat z toho lidského materiálu?

Lidský materiál je trochu dehonestující pojem. To je také obtížně odpověditelná otázka. Dá se na to říct v podstatě ano, ale na druhé straně ten odpad těch, kteří se nehodí do policie, ten je velký! Je dán tím, že práce v Praze u policie je mnohdy pro regiony s vysokou nezaměstnaností poslední naděje a vlastně tito lidé úpěnlivě touží po sociálních hodnotách pravidelného platu a prostě jsou schopní u té policie vydržet. Typickou odpověď si vzpomínám jsem dostal z minulého vyšetření, kde uchazeč zapsal v doplňujících větách na otázku, co by bylo kdyby: „, kdybych se víc učil, tak bych nemusel tady sedět.“ Tím dává vlastně najevo přesvědčení, které je v lidech uzákoněno, že policie je pouze pro blbce... V tom okamžik se vlastně sám do této roviny posazuje a pak se samozřejmě diví, jakto že dokonce i v tak deklasované složce státu on neuspěje.

Jak je podle vás možné, že povolání policisty je v žebříčku nejprestižnějších povolání na 20.místě? Před ním je soustružník a za ní je kněz! (dle agentury SC & C pro MF Dnes)

Těch faktorů je asi hodně, proč tomu tak je. Nejsm přesvědčen o tom, že etická kodex, který by měl platit pro policisty je opravdu naplňován. Takže co se týče morálních kvalit, nejsou vytvořeny zpětné mechanismy a zpětné vazby tak, aby byly tyhle ty morální kritéria dodržovány. Policista se pak stává vlastně mocenským nástrojem, viděli jsme, jakým způsobem to dopadlo u Czechteku, kde vlastně jsou zbyti policisté, naprosto bych řekl nevinní, protože to nebyli oni, kteří spustili tady ty organizační zmatky. Je to věc asi dlouhodobá, ale jsem přesvědčen o to m, že by se mělo využít všech institucí, včetně provokatérů ke korupci atd. Protože, pokud se podaří odstranit korupci od policie, okamžitě roste její kredit. V okamžiku, kdy represe ke korupci bude tak velká, že nevyplácí korupci činit, tak korupce nebude činěna, protože úkon korumpovatelný za vyšší částky nebude stát. V podstatě je to také kšeft. V podstatě já se nemůžu nechat korumpovat, protože mám strach z toho, že budu odhalen. V okamžiku, když já budu mít obavu z toho, že Vy který tady jste nastrčený provokatér a budete mi tady cpát nějakou obálku, tak si ji nevezmu, protože s tím ohrožuji celou mou profesi. Když budu vědět, že žádné kontroly nechodí, tak si ji vezmu taky... nemluví o sobě samozřejmě.

Etický kodex Policie České republiky

Príslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem Policie České republiky je

- a. chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- b. prosazovat zákonnost,
- c. chránit práva a svobody osob,
- d. preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- e. usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

2. Základními hodnotami Policie České republiky je

- a. profesionalita,
- b. nestrannost,
- c. odpovědnost,
- d. ohleduplnost,
- e. bezúhonnost.

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je

- a. prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,
- b. chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,
- c. uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- d. při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e. používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- f. nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- g. zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h. zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i. zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je

- a. usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b. dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c. netolerovat ani nekrytý podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je

- a. nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,
- b. chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.